

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

1. Kodeks karny

Art. 21. Gdy złodziej ucieka z łupem, wszelkie czyny niezbędne dla zatrzymania złodzieja i odebrania mu łupu stanowią obronę konieczną.

Skoro oskarżony wziął udział w pobiciu człowieka, schwytanego na gorącym uczynku i ujętego w toku pościgu za nim, wynikła konieczność rozważenia (art. 9 k. p. k.), czy oskarżony nie działał, chociażby w błędnym przekonaniu (art. 20 k. k.), co do istnienia zamachu na mienie osoby pokrzywdzonej, ewentualnie, czy w działaniu jego nie zachodziło przekroczenie obrony koniecznej z § 2 art. 21 k. k. (18. X. 1935 r., 1 K. 618/36).

Art. 21 § 2. Dla uznania działania, przedsięwziętego bezpośrednio po napadzie (eksces ekstensywny) za przekroczenie obrony koniecznej w rozumieniu art. 21 § Z k. 'k. niezbędne jest, aby działanie to, aczkolwiek spóźnione, miało jednak charakter obronny, t. j. aby przynajmniej podmiotowo zmierzało ono do ochrony dobra sprawcy lub innej osoby, do odparcia zamachu na to dobro ze strony pokrzywdzonego. (3. X. 1935 r., 1 K. 782/35).

Art. 26, 27. Namowa do popełnienia przestępstwa stanowi podżeganie, jeśli namawiający wzbudził lub wzmocnił w psychice innej osoby wolę dokonania czynu przestępnego. Jeżeli owa osoba wolę tę już miała i była zdecydowana stanowczo przestępstwo popełnić, podżeganie jest wyłączone, może zachodzić jednak t. zw. pomoc psychiczna, którą mogą być np. rady, wskazówki, uchylanie wątpliwości i t. p.

Obietnica dana przestępcy przed dokonaniem czynu przestępnego udzielenia mu po tym czynie pomocy w postaci czynności wymienionych w art. 148 i 160 k. k. stanowi słowną pomoc psychiczną. (288. X. 1935 r., 1 K. 866/35).

Art. 27. Karalnym z art. 27 k. k. jest wszelkie udzielenie pomocy czynem lub słowem, bez względu na to, czy i w jakiej mierze

pomoc ta była niezbędna przy dokonaniu samego przestępstwa. (24. X. 1935 r., 1 K. 688/35).

Art. 33 § 2. W przypadku zbiegu przestępstw i orzeczenia za jedno z nich kary śmierci, przepis §(2 art. 33 k. k. nie zwalnia sądu od wymierzania kar za pozostałe przestępstwa jak i od orzekania kary łącznej, lecz nakazuje tylko, aby orzeczona kara śmierci jako kara łączna nie była już w jakikolwiek sposób zaostrożona. (5. VII. 1935 r., 2 K. 938/35).

Art. 61. Popełnienie przestępstwa w okresie warunkowego zawieszenia kary, nie czyni samo przez się ponownego jej zawieszenia niedopuszczalnym, o ile nie zachodzą warunki, przewidziane w § 3 art. 61 k. k.

Z zasady ustalenia celowości niewykonania kary wynika dla sądu obowiązek uzasadnienia wniosku, iż mimo, że niewykonanie kary warunkowo zawieszanej nie powstrzymało oskarżonego od dokonania w okresie zawieszenia nowego przestępstwa, sąd uznaje, że ponownie wystarczy w tym celu samo zagrożenie karą bez jej wykonania. Ogólnikowe powołanie się na warunki wymienione w § 2 art. 61 k. k., bez ich wskazania, nie może być uznane za wymagane przez ustawę uzasadnienie wyroku. (14. X. 1935 r., 3 K. 1009/35).

Art. 62. Przysądzona w sporze cywilnym pretensja, ściągana przez powoda w postępowaniu egzekucyjnym, nie jest co do swej istoty szkodą, zrządzoną przez dłużnika wskutek udaremnienia licytacji, mającej na celu całkowite lub częściowe zaspokojenie zasądzonej pretensji.

Szkodą, zrządzoną występkiem z art. 282 k. k. może być pozbawienie wierzyciela otrzymania w pewnym terminie zaspokojenia pretensji w tej kwocie, jaką uzyskanoby przez egzekucję.

Zobowiązanie w wyroku skazanego do zapłacenia przysądzonej w sporze cywilnym pretensji zamiast ewentualnego zobowiązania go do zapłacenia szkody, zarządzonej udaremnieniem licytacji z ustaleniem wysokości tej szkody, obraża przepis § 2 art. 62 k. k. (14. X. 1935 r., 2 K. 1404/35).

Art. 97. 1. Sam fakt należenia kogokolwiek do partii komunistycznej nawet w charakterze konfidenta wystarcza do uznania spisku w rozumieniu art. 97 § 1 k. k. (29. VIII. 1935 r., 1 K. 511/35).

2. Działanie przestępne z § 1 art. 97 k. k., polegające na wchodzeniu w porozumienie z innymi osobami, może być trwałe, a także i popełnione w ciągłości czynu.

Czyn przestępny z art. 97 k. k. jest szczególnym rodzajem przygotowania popełnienia zbrodni stanu, mianowicie przez wejście w tym celu w porozumienie z innymi osobami. (12. XI. 1935 r., 2 K. 1455/35).

Art. 125 § 2. Uwłaczanie czci lub powadze Prezydenta z § 2 art. 125 k. k., zachodzi również przy akcie lekceważenia a nawet nieprzyzwoitego zachowania się i wykracza tem samym poza granice pojęcia znieważenia z art. 255 i 256 k. k. (7. X. 1935 r., 2 K. 1703/35).

Art. 127. Członkowie sądu, — zbiorowo — nie tworzą „instytucji wymiaru sprawiedliwości”.

Sąd jest urzędem w rozumieniu art. 127 k. k. i nie podpada pod pojęcie „instytucji” w rozumieniu art. 255 k. k.

Niepubliczne znieważenie sądu nie stanowi żadnego przestępstwa. (2. X. 1935 r., 2 K. 978/35).

Art. 135. Przesłanką skazania za czyn z art. 135 k. k. jest umyślne naruszenie obowiązku służbowego przez urzędnika. (26. IX. 1935 r., 3 K. 1071/35).

Art. 143. Do zastosowania art. 143 k. k. nie jest konieczne, aby sprawca zarzutu zmyślił lub działał złośliwie, wystarczy przewidywanie, że zarzut jest nieprawdziwy i godzenie się na to, konieczne jest jednakże, aby oskarżenie skierowano do takiego organu władzy lub urzędu, który na podstawie tego oskarżenia jest powołany do ścigania.

Fałszywe oskarżenie, uczynione wobec władzy, która nie ma prawa ścigania w danym zakresie, powoduje, iż przestępstwo będzie dokonane dopiero z chwilą potwierdzenia zarzutu przed władzą właściwą.

Sama możliwość odstąpienia sprawy prokuraturze, nie ma nic wspólnego z powołaniem do ścigania, uprawnienie zaś do ścigania pewnej tylko kategorii czynów, nie wystarczy do zastosowania art. 143 k. k., jeżeli czyn zarzucony do tej kategorii nie należy.

Prawo żądania wdrożenia postępowania dyscyplinarnego a także prawo zawieszenia w czynnościach, są przejawem uprawnienia do ścigania, przez które rozumieć należy nie tylko samo wdrożenie postępowania, lecz także złożenie wniosków o wdrożenie go, a także czynności zabezpieczające. (14. X. 1935 r., 2 K. 1081/35).

Art. 148. Przestępstwem z § 1 art. 148 k. k. jest nie tylko udarmienie postępowania karnego, jako jego zupełne uniemożliwienie, lecz również każde działanie, zmierzające do utrudnienia władzom wymiaru sprawiedliwości ścigania przestępstwa.

Karalnym z § 1 art. 148 k. k. jest również okazanie przewidzianej w tym przepisie pomocy osobie, która dopuściła się przestępstwa, zarówno prawomocnie skazanej jak i ściganej a nawet i nieściganej, która jako sprawca przestępstwa winna ulec ściganiu.

Możliwość ujemnych skutków, nie jest równoznaczna z postępowaniem karnym, uchyla przeto karalność czynu z § 1 art. 148 k. k.

tylko konkretna obawa odpowiedzialności karnej, nie zaś nieokreślone obawy mogących wynikać ujemnych skutków. (14. X. 1935 r., 2 K. 1181/35).

Art. 149. Występek z art. 139 k. k. zachodzi i wówczas, gdy sprawca kieruje swoją groźbą nie do samego świadka, lecz do innej osoby byłaby prośba ta miała na celu dotarcie do świadka i wywarcie wpływu na jego psychikę, a tem samym na sposób wykonania przez niego obowiązku świadczenia przed sądem. (17. X. 1935 r., 2 K. 1036/35).

Art. 157. Istota przestępstwa z art. 157 k. k., jako przepisu blankietowego, wymaga dokładnego ustalenia, jaką konkretnie obowiązującą ustawę lub rozporządzenie miał na względzie sprawca, nawołujący do nieposłuszeństwa czy przeciwdziałania ustawom. (24. X. 1935 r., 2 K. 545/35).

Art. 164. Dla bytu przestępstwa, przewidzianego w § 1 art. 164 k. k. nie jest niezbędny uprzednio powzięty zamiar występny, a jedynie umyślny udział w zgromadzeniu, mającem na celu przestępstwo, to znaczy udział w takim zgromadzeniu, z wiedzą sprawcy o jego celu i zgodą na ten cel, bez względu na to, czy zamiar ten powstał przed utworzeniem zgromadzenia, czy w czasie, gdy zgromadzenie to już istniało. (14. X. 1935 r., 1 K. 705/35).

Art. 170. Umieszczenie pewnego artykułu przed ekspedycją i kolportażem czasopisma nie jest jeszcze rozpowszechnianiem wiadomości w rozumieniu art. 170 k. k., lecz jedynie usiłowaniem ich rozpowszechnienia (§ 1 art. 23 k. k.).

Przez użyty w art. 170 k. k. wyraz „wiadomość” należy rozumieć wszelkie informacje bez względu na ich postać zewnętrzną, które dotyczą wydarzeń przeszłych, teraźniejszych i przyszłych. Nie można wyrazem „wiadomość” obejmować poglądów, opinii i zapamiętań osoby, która je rozpowszechnia, chyba, że pod tą postacią przemycą się informacje obiektywne, lub czyniące wrażenie obiektywnych. Nie oderwane, luźne zdanie, zawarte w inkryminowanym artykule, lecz cała treść artykułu może decydować o istocie czynu karygodnego, popełnionego przez oskarżonego.

Do istoty przestępstwa z art. 170 k. k. jest niezbędne również stwierdzenie, że oskarżony zdaje sobie sprawę, iż szerzona przezeń fałszywa wiadomość zdolna jest wywołać niepokój publiczny, i godzi się z możliwością takiego skutku, bez względu na to, czy rzeczywiście jakikolwiek objaw niepokoju nastąpił. (24. X. 1935 r., 1 K. 671/35).

Art. 187. Do istoty czynu z art. 187 k. k. nie należy zamiar sprawcy przysporzenia sobie korzyści materialnej lub jakiegokolwiek innej. (23. X. 1935 r., 1 K. 653/35).

Art. 192. Określenia charakteru notariusza w ordynacji notarialnej z 25. VII. 1871 r. dz. p. austr. Nr. 75, odpowiadają pojęciu osób wymienionych w art. 292 k. k.

Przepis art. 192 k. k., który głosi o odpowiedzialności osób publicznego zaufania, nie przesądza, jakie stanowiska odpowiadają temu pojęciu prawnemu, w szczególności, czy stanowisko notariusza odpowiada temu pojęciu, czy pojęciu urzędnika lub innej osoby wymienionej w art. 292 k. k., zależy to bowiem od tego, jak sytuację prawną notariusza określa ustawa o notaryjacie. (7. X. 1935 r., 2 K. 1308/35).

Art. 202. Stan sprowadzenia niebezpieczeństwa śmierci, nie identyczny z zamiarem pozbawienia życia, musi być objęty zamiarem sprawcy. Celem sprowadzenia tego niebezpieczeństwa sprawca zaniedbuje swoje obowiązki; nie wystarcza przewidywanie takiej możliwości bez godzenia się na nią. (28. X. 1935 r., 1 K. 693/35).

Art. 203 i 206. Dla przestępstwa z art. 203 k. k. nie jest istotne, by osoba, względem której dopuszczono się czynu nierządnego, pozostawała do sprawcy w stosunku określonego art. 206 k. k. pokrewieństwa, do istoty zaś art. 206 k. k. nie należy, by wskazany w nim krewny liczył poniżej 15 lat lub był zupełnie bądź częściowo pozbawiony zdolności rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swym postępowaniem.

Czynnością przestępną przy zbrodni z art. 203 k. k. jest jakakolwiek postać nierządu, natomiast przy występku z art. 206 k. k. tylko akt spółkowania.

O ile w konkretnym wypadku sprawcą jednym czynem narusza przepisy art. 203, 206 k. k., to w wypadku tym nie zachodzi jedynie zwykły pozorny zbieg ustaw, lecz zbieg ustaw wyższego rzędu, uzasadniający w myśl art. 36 k. k., zastosowanie przepisu surowszego z art. 203 k. k. (4. XI. 1935 r., 3 K. 1389/35).

Art. 208. Dla stwierdzenia, czy ułatwianie nierządu wpływa z chęci zysku, wystarcza ustalenie, że w związku z ułatwianiem nierządu pod formą udzielania świadczeń, jak mieszkanie, utrzymanie, pobierano wynagrodzenie nadmierne. Ustalenia, czyniące zadość wymaganiom, stawianym przez art. 208 k. k., nie muszą obejmować szczegółowego porównania cen normalnych z pobieranymi. (28. X. 1935 r., 1 K. 677/35).

Art. 224. Samowolne naruszenie posiadania dopływu wody do elektrowni nie uchyła odpowiedzialności sprawcy z art. 224 k. k., skoro z jego wolą zaistniał na rzecz elektrowni stan takiego posiadania faktycznego o formach służebności, choćby w tej postaci, że wzamian za ustanowienie na jego nieruchomości serwitutu przepły-

wu wody, miał on przyrzeczone świadczenia, czy to w naturze (światło), czy też w gotówce. (29. X. 1935 r., 1 K. 786/34).

Art. 225. Silnego wzruszenia z § 2 art. 225 k. k. nie można utożsamiać ani z nagłością powstania zamiaru, ani z brakiem zastanowienia w rozumieniu § 212 k. k. z r. 1871. Silne wzruszenie może polegać także na długotrwałym procesie psychicznym, z którego wyłania się zamiar zabójstwa, opanowujący świadomość sprawcy i utrwalający się w niej, skutkiem stale działającej przewagi czynników emocjonalnych, popychających do czynu nad czynnikami hamującymi.

Okoliczności, wiążące się z samym wykonaniem czynu, mogą mieć znaczenie istotne, o ile oświetlają stan emocjonalny sprawcy w chwili przystąpienia do czynu lub stwierdzają, czy samo postanowienie czynu tkwi nadal w tem zakłóceniu równowagi duchowej, z którego się zrodził zamiar zabójstwa.

Zewnętrzna, techniczna strona czynu może być wynikiem zimnego rozmysłu i konsekwentnych przygotowań, czyn jednak nie jest z tego powodu czynem niepopelnionym pod wpływem silnego wzruszenia, jeżeli tylko jego postanowienie zrodziło się i trwało pod wpływem silnego wzruszenia, chociażby mu intelekt wskazywał na zimno obliczone środki wykonania. (29. X. 1935 r., 3 K. 1268/35).

Art. 230 § 2. Prowokacja nie wyłącza odpowiedzialności z § 2 art. 230 k. k. (28. X. 1935 r., 1 K. 717/35).

Art. 235. Trwałe kalectwo w rozumieniu § 1 lit. „b” art. 235 k. k. polega nie tylko na całkowitem pozbawieniu pewnych zdolności organicznych, lecz także na istotnym, a trwałym ich ograniczeniu

Do stwierdzenia niezdolności do pracy zawodowej wystarcza ustalenie trwałego, istotnego ograniczenia czynności organu, niezbędnego do wykonywania tej pracy, nie jest natomiast konieczne ustalenie w jakim procencie stał się pokrzywdzony niezdolny do pracy. ((11. VI. 1935 r., 2 K. 566/35).

Art. 240. Osoba, która wmisza się do zajścia jedynie w tym zamiarze, by przez rozdzielenie walczących położyć kres zajściu, nie może być uważana za biorącego w niem udział i nie odpowiada z art. 240 k. k. (4. XI. 1935 r., 2 K. 1214/35).

Art. 242. Narażenie życia człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo przy pomocy pewnego pozytywnego działania, jak tego wymaga konstrukcja art. 242 k. k., przestaje być narażeniem z chwilą, gdy się niebezpieczeństwo realizuje i sprawca traci możliwość odstąpienia od narażenia i zapobieżenia jego skutkom. (1. VII. 1935 r., 3 K. 758/35).

Art. 251. Pod pojęcie szantażu, zaliczonego w rozdz. XXXVI do przestępstw przeciwko wolności a nie mieniu, podpada w rozu-

mieniu art. 251 k. k. każde żądanie za milczenie pod grozą denuncjacji lub zniesławienia, i to nietylko żądanie, wykorzystujące zmuszonego Miaterjalnie, lecz także takie, które sprzecznie z prawem lub obowiązkiem zmuszanego krępuje jego wolność w znaczeniu moralnym. (10. X. 1935 r., 2 K. 1054/35).

Art. 255. 1. Każde wyrażenie się sprawcy, nawet wobec osoby, spełniającej rolę pośredniczącą między sprawcą a pokrzywdzonym, chociażby zobowiązanej do zachowania tajemnicy w stosunku do osób innych, stanowi w znaczeniu i warunkach art. 255 k. k. pomówienie. (28. X. 1935 r., 2 K. 1136/35).

2. Sama tylko możliwość dojścia pisma skierowanego do akt sądowych cywilnych do wiadomości większej ilości osób nie wystarczy do tego, aby uznać sporządzenie lub podpisanie takiego pisma za działanie publiczne. (20. V. 1935 r., 2 K. 431/35).

3. Nawet ten, kto doniósł władzy o czynie przestępnym, mogącym poniżyć sprawcę w opinii publicznej, jeśli opowiada o nim osobom postronnym, musi liczyć się z możliwością odpowiedzialności na zasadach art. 255 k. k. Również i osoby trzecie, które o czymś niestwierdzonym, chociażby stanowiącym przedmiot doniesienia, potwierdzają wobec osób trzecich, odpowiadają z art. 255 k. k. (28. X. 1935 r., 1 K. 707/35).

4. Hańbiący charakter ma nietylko zarzut postępowania, uważanego powszechnie za zdolne do poniżenia w opinii publicznej, lecz również i zarzut postępowania, uważany za hańbiący w środowisku szczególnym, w jakim zniesławiony i zniesławiający obracają się, przy uwzględnieniu światopoglądów, kultury, wierzeń i zwyczajów danego środowiska, w którym zarzut rozgłoszono. (18. XL 1935 r., 3 K. 1242/35).

5. Oświadczenia naruszające cześć innej osoby mogą być również złożone w obronie swego prawa. Tracą one cechę bezprawności, gdy przedmiotowo zdolne są służyć tej obronie i gdy podmiotową są podyktowane wołą sprawcy wystąpienia jedynie i wyłącznie w obronie swego prawa. W tym wypadku musi być wyłączony animus iniurandi.

Zamiar zniesławienia może istnieć nawet w wypadku, gdy sprawca formalnie działa w akcji obronnej. Uwidacznia się on bądź z formy oświadczenia, bądź z jego treści, o ile jest oparta na faktach świadomie zmyślonych, lub gdy wychodzi oczywiście poza ramy konieczności, wskazanej celem obrony prawa. (28. X. 1935 r., - K. 686/35).

6. Dla bytu przestępstwa, przewidzianego w art. 255 k. k. bynajmniej nie jest konieczne rozpowszechnianie zniesławiających

wiadomości, wystarcza samo pomówienie. (7. X. 1935 r., 1 K. 636/35).

7. W dziedzinie postępowania dowodowego rola sądu w procesie prywatno skargowym jest zupełnie taka sama jak w procesie publiczno-skargowym; choćby zatem strony w przypadku ścigania zniesławienia! z art. 255 k. k. same z jakichkolwiek względów nie dążyły do przeprowadzenia dowodu prawdy na podstawie § 2 tego artykułu, sąd władny jest z urzędu zarządzić przeprowadzenie dowodu prawdy. (20. V. 1935 r., 2 K. 431/35).

8. Na zamiar zniewagi pod pozorem obrony praw, wskazywać może nieusprawiedliwiona daną sytuacją forma oświadczeń, bądź brak wszelkich dla nich podstaw lub okoliczności, oświadczeniom tym towarzyszącym. (7. X. 1935 r., 3 K. 1146/35).

Art. 257 i 262. Posiadanie w rozumieniu prawa karnego nie jest równoznaczne z czasowem władaniem rzeczy w wykonywaniu praw innej osoby. Wykonywanie w stosunku do rzeczy prawnych zleconych czynności, chociażby połączone było z fizycznym jej dzierżeniem, nie stwarza stanu posiadania tej rzeczy, zaczem zabór jej wśród tych okoliczności i postąpienie jak z rzeczą własną, jest kradzieżą, a nie przywłaszczeniem. (14. X. 1935 r., 2 K. 983/35).

Art. 264. Możliwość sprawcy ewentualnego wynagrodzenia zrządzonej czynem przestępnym szkody, nie usuwa cech oszustwa. (15. XI. 1935 r., 3 K. 1348/35).

Art. 282. Dłużnik, do którego majątku egzekucja jest zwrócona, odpowiada za zbycie lub usunięcie zajętego mienia jedynie wówczas, jeżeli bądź sam tych czynów się dopuszcza, bądź podżega do nich inne osoby albo okazuje pomoc do ich popełnienia. (14. XI. 1935 r., 2 K. 1198/35).

Art. 282 i 283. Celem działań przestępnych z § 1 art. 283 k. k. może być wyłącznie mienie już zajęte i wystawione na przetarg. Działania wymienione w tym przepisie muszą wyprzedzać ogłoszenie przetargu, o ile zaś zmierzają one do całkowitego lub częściowego udaremnienia egzekucji, należy je oceniać podług art. 282 k. k. (20. V. 1935 r., 1 K. 205/35).

Art. 286. 1. Miejski Zakład Elektryczny, stanowi urządzenie użyteczności publicznej takie, którego prawidłowe funkcjonowanie leży w interesie bezpieczeństwa powszechnego (art. 217 k. k. i nast.), nie nabywa jednakże takie urządzenie dlatego tylko, że jest zarządzane przez związek prawnie publiczny, charakteru instytucji prawa publicznego.

Ciała i związki samorządowe, prowadzące we własnym zarządzie tego rodzaju koncesjonowane zakłady, nie spełniają przez to jakiegoś nakazu ustanowionego w prawie publicznym, lecz są tylko pod-

miotami prywatno gospodarczemi, nie zaś władzą lub urzędem w stosunku do swych odbiorców energii elektrycznej.

Woźny w służbie samorządu jest w rozumieniu art. 286 i 292 k. k. urzędnikiem.

Działanie na szkodę materialnego interesu miasta, karalne jest w myśl art. 286 k. k. także i na wypadek prywatnego charakteru naruszonego interesu np. uszczuplenia zysków prywatnego przedsiębiorstwa gminy. (12. XI. 1935 r., 2 K. 1617/35).

2. Wszelkie postępowanie urzędnika, niezgodne z jego zadaniem, określonymi przez ustawy lub oparte na nich zarządzenia prawne, a więc także postępowanie urzędnika, sprzeczne z przepisami instrukcyjnymi czy regulaminowymi, może stanowić podstawę odpowiedzialności karnej z art. 286 k. k., atoli pod warunkiem możliwości zaszkodzenia interesom publicznym lub prywatnym.

Naruszenie samych tylko formalności, przepisanych w wewnętrznym toku urzędowania, atoli bez możliwości wywołania przez to szkody, o której mowa w art. 286 k. k., należy do dziedziny prawa dyscyplinarnego. (23. X. 1935 r., 3 K. 1320/35).

Art. 290 i 293. Przyjęcie przez osobę trzecią korzyści majątkowej, od której otrzymania urzędnik uzależnił spełnienie czynności urzędowej, jest pomocą udzieloną urzędnikowi do dokonania przestępstwa z § 2 art. 290 k. k. i w następstwie tego stanowi przestępstwo z art. 293 i 290 § 2 k. k. (23. IX. 1935 r., 2 K. 1138/35).

Art. 291. Z art. 291 k. k. wynika, iż określenia „podczas” i w „związku” z urzędowaniem, nie muszą się odnosić do czynności, leżących w zakresie działania urzędowego danego urzędnika. (4. VI. 1935 r., 3 K. 513/35).

2. Przepisy wprowadzające kodeks karny i prawo o wykroczeniach

Art. 12. Ze zwrotu § 1 art. 12 przep. wpraw. k. k. i pr. o wykroczeniach „przepisy części ogólnej prawa o wykroczeniach stosuje się bez względu na szczególne przepisy tych ustaw”, nie wynika, aby przepisy o karach dodatkowych, objęte ustawami szczególnymi, zostały przez k. k. uchylone. Obowiązują one nadal i winny być stosowane. (25. IV. 1935 r., 1 K. 149/35).

3. Kodeks postępowania karnego

Art. 11 § 1. 1. Kwestja niewłaściwości rzeczowej w przeciwieństwie do miejscowej (art. 34 k. p. k.) jest otwarta dla sądu wyrokującego, dopóki nie zapadnie wyrok (§ 1 art. 11 k. p. k.) z jednym

tylko wyjątkiem od tej zasady w § 1 art. 15 k. p. k. (23. X. 1935 r., 1 K. 564/35).

2. W wypadku zbiegu realnego przestępstw dla oceny właściwości rzeczowej są miarodajne poszczególne wartości mienia, a nie ich suma. (23. X. 1935 r., 1 K. 564/35).

Art. 26. Wyrażona w przepisach art. 26 § 2 k. p. k. i § 2 art. 3, 86 k. k. zasada jednolitości działania, określająca miejsce popełnienia czynu przy przestępstwach t. zw. dystansowych, odnosi się także do kwestji czasu popełnienia przestępstwa.

Podżegac i pomocnik dokonywują przestępstwa tak w czasie i miejscu, w których spełnili działanie jak i w czasie i miejscu, w których nastąpił skutek działania, przyczem przy przestępstwach ciągłych, skutek przestępny urzeczywistnienia się ostatnią czynnością, składającą się na przestępstwo ciągłe. Jeżeli jednak sprawca główny wywołał skutek nieodpowiadający zamiarowi podżegacza czy pomocnika (eksces), to ten skutek jest już tylko skutkiem sprawcy, a nie także podżegacza i pomocnika. (14. VI. 1935 r., 3 K. 589/35).

Art. 41. Sprawujący nadzór nad upadłością nie jest z tego powodu wyłączony w myśl pkt. d) art. 41 k. p. k. od prowadzenia śledztwa.

Przepis art. 41 k. p. k. nie wyłącza protokolanta, obecnego przy śledztwie, od udziału w prowadzeniu sprawy, jeżeli następnie, został sędzią. (8. X. 1935 r., 3 K. 900/35).

Art. 74. Pod pojęcie rozpoczęcia rozprawy podpada nie tylko wywołanie sprawy, lecz wszystkie czynności, przewidziane w rozdziale III kodeksu postępowania karnego, zatytułowanym „Rozpoczęcie rozprawy głównej”, aż do przystąpienia do odczytania aktu oskarżenia.

Zgłoszenie powództwa cywilnego jest dopuszczalne w toku czynności, wskazanych w rozdziale III, poprzedzających przewód sądowy, który się rozpoczyna dopiero odczytaniem aktu oskarżenia. (28. X. 1935 r., 1 K. 866/35).

Art. 294. Jeżeli oskarżony ma kilku obrońców, to sąd jest obowiązany do zawiadomienia o terminie rozprawy każdego ustanowionego obrońcę, a więc wszystkich, z których pomocy oskarżony chce korzystać, nie zaś jednego z nich lub niektórych wybranych przez sąd dowolnie lub według swego uznania. (28. X. 1935 r., 1 K. 642/35).

Art. 340. Art. 340 § 3 nie ma na względzie przypadku, gdy oskarżony, który stawił się na rozprawę główną w I-ej instancji, nie stawił się następnie na rozprawę odwoławczą; w tym przypadku prawo sądu do odczytania jego poprzednich wyjaśnień opiera się nie

na przepisie art. 340 k. p. k., lecz na szczegółowym przepisie art. 497 k. p. k., w myśl którego złożone lub odczytane na przewodzie sądowym I-ej instancji wyjaśnienia oskarżonych powinny być odczytane. Natomiast niestawiennictwo oskarżonego na rozprawę odwoławczą nie daje podstawy do odczytywania takich jego wyjaśnień, które na rozprawie I-ej instancji nie zostały ujawnione. (3. X. 1935 r., 1 K. 782/35).

Art. 341. 1. Zawiadomienie o przestępstwie, pochodzące od osób, wymienionych w art. 74 § 2 k. p. k., nie podpada pod pojęcie zawiadomień pokrzywdzonych o przestępstwie i nie ulega odczytaniu na zasadzie art. 341 k. p. k. (3. X. 1935 r., 1 K. 782/35),

2. K. p. k. nie wyłącza z dziedziny dowodów wyroków zapadłych w innych sprawach dlatego tylko, że nie są prawomocne, pozostawiając w myśl ogólnej zasady art. 10 k. p. k. ocenę mocy dowodowej wyroku nieprawomocnego swobodnemu, nieulegającemu sprawdzeniu kasacyjnemu, przekonaniu sądu wyrokującego. (23. X. 1935 r., 1 K. 564/35).

Art. 420 i 427. Rozstrzygnięciu przysięgłych nie ulegają okoliczności, dotyczące motywów działania sprawcy, w szczególności okoliczności ogólne, przy których istnieniu Trybunał obok kary wymierzonej w granicach ustawowego wymiaru kary za dane przestępstwo, wyrzeka obligatoryjnie lub fakultatywnie nadto jeszcze karę dodatkową jak np. utratę praw. (2. X. 1935 r., 3 K. 924/35).

Art. 493. 1. Odmowa przyjęcia przez sąd odwoławczy nowego dowodu nie jest uzależniona od obowiązku ustalenia przez sąd, że dowód był znany stronie przed wydaniem wyroku I instancji. Sam brak w aktach sprawy wskazań, że dowód był już stronie znany przed wydaniem wyroku I-ej instancji, nie wystarcza do uznania zaofiarowanego przez stronę dowodu za taki dowód nowy, do którego przyjęcia sąd jest zobowiązany. (19. VIII. 1935 r., 1 K. 493/35).

2. Ze stanowiska procesowego dokument znajdujący się w aktach sprawy, lecz w przewodzie sądowym I-ej instancji nieujawniony, w razie powołania się nań strony dopiero w instancji odwoławczej, jest dowodem nowym, a przeto przeprowadzenie dowodu z takiego dokumentu opierać się powinno na zasadach art. 493 k. p. k. (3. X. 1935 r., 1 K. 782/35).

Art. 505. Sporządzenia kasacji w rozumieniu § 1 art. 505 k. p. k. nie zastępuje ani materialnie ani formalnie wyrażona przez adwokata w osobnym piśmie akceptacja przez oskarżonego złożonego zredagowanego i podpisanego uprzednio wywodu kasacji. (16. X. 1935 r., 2 K. 1704/35).

Art. 506. Uprawnionym do wyznaczenia obrońcy z urzędu w myśl § 1 art. 506 k. p. k. jest tylko prezes Sądu, obrońca zatem wyznaczony przez radę adwokacką choćby z inicjatywy przewodniczącego sądu, nie jest osobą właściwą ani do przyjęcia doręczenia wyroku (art. 378 § 3 k. p. k.), ani do złożenia wyводу kasacji, ani do przyjęcia zawiadomienia po myśli art. 488 k. p. k. (2. IX. 1935 r., 2 K. 1041/35).

Art. 574. Rozpoznanie i osądzenie sprawy z oskarżenia prywatnego w obydwu instancjach merytorycznych stanowi, w stosunku do oskarżycieli prywatnych, którzy zaliczki, wymaganej art. 574 k. p. k., nie złożyli i oświadczyli, że nie są w stanie jej złożyć, rozpoznanie sprawy bez żądania uprawnionego oskarżyciela (§ 1 art. 2 k. p. k., i powoduje konieczności uchylecia wyroków obydwu instancji merytorycznych i umorzenia całego postępowania. (5. VI. 1935 r., 2 K. 1114/34).

Art. 576. K. p. k. nie zawiera przepisu, któryby przewidywał obowiązek wyjednania spieczalnego prawa ubogich na ten lub inny okres procesu, zaczem raz przyznane prawo ubogich powoduje ten sam skutek w ciągu całego procesu. (12. XI. 1935 r., 2 K. 1248/35).

Art. 598. Zwolnienie oskarżonego w myśl § 1 art. 598 k. p. k., oraz art. 56 przep. tymcz. o koszt, sądowych od zwrotu kosztów postępowania i uiszczenia opłaty sądowej, nie jest jednoznaczne w skutkach prawnych z przyznaniem prawa ubogich, ani też nie przesądza przyznania tego prawa. (10. X. 1935 r., 2 K. 1284/35).

4. Ustawa prasowa niemiecka z 7. V. 1874 r.

(Dz. U. Rzeszy, str. 65)

W miejsce §§ 41 i 42 k. k. z r. 1871 nie wstąpiły w zakresie obowiązującej nadal ustawy prasowej 1874 r. przepisy art. 50 § 1 k. k., przepisy zatem §§ 41 i 42 k. k. 1871 r. pozostały w mocy w całym ich zakresie. (7. X. 1935 r., 3 K. 1059/35).

5. Rozporządzenie Min. Zdrowia Publicznego z 20. III. 1922 r. w przedmiocie wykonywania ustawy o uprawnieniach do wykonywania czynności felczerskich (Dz. U. P. 233).

Art. 12. Do zabiegów w zakresie małej chirurgji, do których wykonywania felczery są uprawnieni z mocy ustawy z dnia 1. VII. 1921 r. o uprawnieniach do wykonywania czynności felczerskich (Dz. U. poz. 396), należą całkiem proste zabiegi bezkrwawe. Wyrwanie zębów nie zostało zaliczone do zabiegów dozwolonych (felczerom. (15. XI. 1935 r., 1 K. 735/35).

6. *Ustawa z 15. VII. 1925 o państwowym podatku przemysłowym (tekst jednolity Dz. U. poz. 110/32).*

Art. 1 i 10. Sprzedaż pieczywa własnego i pieczywa cudzego j wypieku, o charakterze przejściowym i tylko w nieznacznych roz- i miarach, nie wymaga w myśl art. 1 i 10 ustawy o p. p. p. i art. 1 rozp. Prez. Rzplitej z 7 VI. 1927 r. o prawie przemysł. (Dz. Ust. poz. 468) nabycia oddzielnego świadectwa przemysłowego. (18. VI. ; 1935 r., 3 K. 582/35).

Art. 23. 1. Wyrażenie ustawy o pod. przem. „wyłącznie spożyw- com” nie oznacza, że prowadzący drobną sprzedaż musi legitymować klienta w obawie, czy nie jest on drobnym kupcem, zaś fakt przy- padkowego kupna towaru przez kupca, samo przez się nie stanowi ! podstawy do przeniesienia drobnego handlu do wyższej kategorii.

Okoliczność, że towar w przedsiębiorstwie sprzedaje się również szewcom, jest bez znaczenia, skoro pod pojęciem drobnych kupców, prowadzących handel towarowy, ustawa o podatku przemysłowym nie rozumie drobnych przemysłowców, a traktuje ich raczej jako spożywców. (12. XI. 1935 r., 3 K. 1252/35).

2. Przepis cz. II lit. A rozdz. I kat. II p 3 lit. g. zał. do art. 23 ustawy z dnia 15. VII. 1925 o państwowym podatku przemysłowym obejmuje wszelkie lakiery wogóle a nie tylko olejne; okoliczność, iż lakiery zostawiono w jednym punkcie z farbami olejnymi nie daje podstawy do wniosku, by przymiotnik ten miał się odnosić również do lakierów, obok których ustawa tego ograniczenia nie zawiera. (10. IX. 1935 r., 2 K. 999/35).

3. Dokonanie przez posiadającego świadectwo I-ej kat. handlo- wej kupca, dostawy sprzedanych towarów, pochodzących bądź z własnego handlu, nie może być uważane za oddzielne przedsiębio- rstwo przewozowe ani za oddzielne przedsiębiorstwo dostaw. (22. X- 1935 r., 3 K. 1065/35).

7. *Rozporządzenie prez. Rzplitej z 7. VI. 1927 R. o prawie przemysłowym (Dz. Ust. poz. 468).*

W myśl art. 45, 46 rozp. Prez. Rzplitej z 7. VI. 1927 r. o prawie przemysłowym, prowadzenie przemysłu okrężnego wymaga uzyska- nia licencji w postaci ściśle określonej przez ustawę.

Handel obnośny lub rozwoźny, dokonywany z zakładu handlo-wego, nie może być uważany za handel wędrowny, stanowiący szcze- gólną postać przemysłu okrężnego w rozumieniu prawa przemysłó-wego, lecz jest rodzajem handlu towarowego, nie ulegającym regla- mentacji przez prawo przemysłowe. (12. XI. 1935 r., 3 K. 1209/35).

8. *Rozporządzenie Prez. Rzplitej z\ 23. XII. 1927 r. o granicach państwa (Dz. Ust. poz. 996).*

Z art. 23 rozp. Prez. Rzplitej z 23 grudnia 1927 r. o granicach państwa wynika, że wydalenie z granic państwa nie jest karą dodatkową ani środkiem zabezpieczającym, o którym mógłby orzekać sąd w toku postępowania karnego. Władze sądowe nie są właściwe do orzekania o! wydaleniu z granic państwa również w toku wykonywania wyroku. (31. X. 1935 r., 2 K. 1918/35).

St. Błeszyński,

Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. USTAWODAWSTWO, OBOWIĄZUJĄCE NA OBSZARZE CAŁEGO PAŃSTWA

Ustawa z 18. XII. 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. poz. 7 i Tekst jednolity Dz. Ust. 1933, poz. 734).

Art. 4. Rozporządzenie ministerjalne z 26 I. 1922 w sprawie czasu pracy osób zatrudnionych przy pilnowaniu (Dz. Ust. poz. 148), wydane na zasadzie art. 4 powyższej ustawy, stosuje się także do osób, zatrudnionych w przedsiębiorstwie, wykonywującym zawodo-wo strzeżenie obcej własności przed kradzieżą i włamaniem. (15. X. 1935 — C II 1170/35). *(Db.).*

Art. 16. 1. Zapłata osobna za pracę ponad osiem godzin dziennie należy się tylko wówczas, gdy chodzi o pracę wyjątkowo dozwoloną (art. 6—8 ustawy) lub gdy pracodawca zubożył się pracą pracownika. Sam fakt dłuższej pracy pracownika nie dowodzi takiego zubożenia. (21. V. 1925 — C II 317/35; 11. VI. 1935 — C II 441/35; 18. VI. 1935 — C II 546/35; 18. VII. 1935 — C II 666/35; 18. IX. 1935 — C II 808/35 i 866/35). *(Db.).*

2. Pracownik nie może z tytułu niesłusznego zubożenia się pracodawcy żądać dalszego jeszcze wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych prawnie niedozwolonych, gdy wysokość wynagrodzenia za tę pracę została umówiona wyraźnie lub dorozumianie a pracodawca wynagrodzenie w tej wysokości pracownikowi już zapłacił. (24. X. 1935 — C II 1288/35). *(Db.).*

Ustawa z 24. III. 1920 o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców (Dz. Ust. 1932 poz. 897).

Art. 1 i nast. Ustawa nie zna podziału na faktycznych i formalnych właścicieli. Umowa pomiędzy obcokrajowcem a obywatelem

polskim tej treści, że obywatel polski będzie podstawioną osobą, nabędzie nieruchomości na swoje imię i zostanie wpisany do księgi wieczystej, posiadać zaś nieruchomości, ciągnąć z niej dochody i rozporządzać nią będzie obcokrajowiec choćby przez tego obywatela polskiego jest nieważna jako naruszająca ustawę z 24. III. 1920. Dopuszczalna i ważna jest natomiast umowa zawarta pomiędzy obcokrajowcem a obywatelem polskim tej treści, że obywatel polski nabywa nieruchomości chociażby za otrzymane od obcokrajowców pieniądze, lecz dla siebie, staje się nie pozornym „formalnym”, lecz rzeczywistym właścicielem nieruchomości posiadającym ją i ciągnącym z niej dochody, ale zobowiązuje się w razie otrzymania przez obcokrajowca zezwolenia Rady Ministrów na nabycie nieruchomości przelać nań prawo własności do nieruchomości. (Wyrok z 24. III. 1936 — C III 1648/35). (Li.).

Ustawa o spółdzielniach z 29. X. 1920 w brzmieniu nadanem ustawą z 13. III. 1934 (Dz. Ust. poz. 342).

Art. 6. Jeżeli statut spółdzielni opiewa, że zarząd udziela członkom zapomóg według swobodnego uznania, to w razie odmowy nie służy członkowi powództwo o zapomogę, o ile nie wykaże, że zarząd granice swobodnego uznania przekroczył, w szczególności działał dowolnie. (Wyrok z 3. II. 1936 — C III 587/34). (Li.).

Art. 17, 20, 111. Istotnymi częściami deklaracji przyjęcia są oświadczenia przystąpienia i przyjęcia, podanie ilości udziałów, odpowiedzialności i czasu, od którego przystępujący staje się członkiem (art. 17 i 20). Z art. 111 wynika, że zarząd nie powinien przyjmować deklaracji, nie odpowiadających warunkom art. 17. Niema atoli postanowienia, że brak w deklaracji innych wymienionych w art. 17, lecz nieistotnych danych jak np. brak podania miejsca zamieszkania lub daty podpisania deklaracji — unieważnia deklarację i przyjęcie członka spółdzielni i to nawet w tym przypadku, gdy te dane nie nasuwają wątpliwości i gdy członek spółdzielni w rzeczywistości korzystał z praw członka. (Wyrok z 2. III. 1936 — C III 700/34). (Li.).

Art. 33. Fakt wykonywania przez członka zarządu spółdzielni funkcji jej dyrektora za wynagrodzeniem należy uważać za dowód zawarcia przez spółdzielnię z tym członkiem zarządu umowy o pracę. (20. XI. 1935 — C I 1242/35). (Św.).

Art. 35. Jeżeli według statutu spółdzielni oświadczenie woli w imieniu spółdzielni mogą składać conajmniej dwaj członkowie zarządu, pismo, wniesione do sądu a podpisane tylko przez jednego

członka zarządu nie może być uważane za pochodzące od spółdzielni. (6. VI. 1935 — C II 302/35). (Db.).

Art. 50. Członkowie zarządu spółdzielni mogą być przez spółdzielnię pociągani do wynagrodzenia szkody, mimo, że Walne zgromadzenie zatwierdziło bilans i udzieliło im absolutorjum z ich czynności. (7. II. 1936 — C II 2465/35). (Db.).

Ustawa z 16. V. 1922 r. o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. Ust. 1933 r. poz. 735).

Art. 2. Prawo do urlopu uzyskuje pracownik umysłowy w każdym roku kalendarzowym niezależnie od okresu czasu, w ciągu którego jego praca w danym roku trwała, wobec czego i wynagrodzenie za niewykorzystany urlop winno mu być, po rocznej pracy, przyznane w wysokości całomiesięcznego uposażenia, a nie w sumie, odpowiadającej czasowi trwania jego pracy w roku, w którym urlop nie był wykorzystany. (4. XII. 1935 — C I 1622/35). (Św.).

Ustawa z 11. XII. 1923 o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszy państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. Ust. 1924 poz. 46)

Do zaopatrzenia emerytalnego pracowników samorządowych mają przedewszystkiem zastosowanie statuty emerytalne związków samorządowych a nie przepisy ustawowe o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszy państwowych. (31. V. 1935 — C II 280/35). (Db.).

Ustawa o ochronie lokatorów z 11. IV. 1924 (Dz. Ust. poz. 406).

Art. 1. Licytacyjnego nabywcę domu nie obowiązuje umowa, którą poprzedni właściciel domu poddał pod ochronę lokal, nie podlegający z ustawy ochronie lokatorów. (29. V. 1935 — C II 279/35). (Db.).

Art. 11, ust. 2, lit. a. Najemca nie może potrącać z czynszu kosztów przerobienia lokalu, dokonanego celem dostosowania lokalu do potrzeb swego przedsiębiorstwa. (24. V. 1935 — C II 267/35). (Db.).

Art. 11 ust. 2 lit. c. Znieważenie wynajemcy uzasadnia bezwzględnie nieprzyzwoite zachowanie się lokatora. (Wyrok z 16. III. 1936 — C III 1129/35). (Li.).

Art. 28. Umowa stron, że remont mieszkania, konieczny w chwili oddania mieszkania najemcy, obciążać ma najemcę, chociaż lokal podlega ochronie lokatorów, jest ważna, gdyż art. 28 — zawierający jedynie normy dyspozytywne — wchodzi tylko wówczas w zastosowanie, gdy strony nie umówiły się inaczej. (24. V. 1935 — C II 267/35). (Db.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 14. V. 1924 o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych (Dz. Ust. 1925 poz. 213).

§ 29 ust. 11d. Jeżeli wierzyciel nie przyjął zaofiarowanego mu świadczenia w należyтым czasie, w właściwym miejscu i sposobie i jeżeli przez to popadł w zwłokę, to zwłoka nie pozbawia go prawa żądania zapłaty zwaloryzowanej ceny kupna, gdyż skutki zwłoki wierzyciela objawiają się w tem, że w myśl §-u 300 kc zmniejsza się odpowiedzialność dłużnika za należne świadczenie, a zatem zwłoka mogłaby mieć jedynie wpływ na miarę przerachowania. (Wyrok z 10. II. 1936 — C III 645/34). (Li.).

§ 40. Oświadczenie wierzyciela wobec właściciela nieruchomości spłacającego hipotekę, że zastrzega sobie dopłatę, o ile właściciel odpowiada osobiście, ma skuteczność także w tym przypadku, gdy w chwili zapłaty nie zachodziły jeszcze wszystkie przesłanki przejścia przez właściciela długu w myśl §-u 415 kc i dlatego właściciel nie był jeszcze osobistym dłużnikiem. (Wyrok z 17. I. 1936 — C III 543/34). (Li.).

§ 47. W postępowaniu niespornem nie można rozstrzygać sporów o zasadność pretensji, a gdyby Sąd w tem postępowaniu orzekł o zasadności, to takie orzeczenie nie mogłoby być uważane za prawomocne ustalenie pretensji. Z powodu tego też umowa stron, że Sąd państwowy w drodze postępowania niespornego, rozstrzygnie ich spór, byłaby bezskuteczna. (Wyrok z 2. III. 1936 — C III 1228/34). (Li.).

Ustawa z 31. VII. 1924 o języku urzędowania sądów, urzędów prokuratorskich i notariatu (Dz. Ust. poz. 757).

Art. 2. Gmina, jako jednostka zarządu terytorjalnego, nie korzysta z uprawnień, nadanych obywatelom polskim narodowości ruskiej co do używania języka ruskiego w sądach, urzędach prokuratorskich i notariacie, choćby jej organa były narodowości ruskiej. (16. X. 1935 — C II 1187/353). (Db.).

Prawo wekslowe z 14. XL 1934 (Dz. Ust. poz. 926).

Art. 2, ust. 5 i art. 15 ust. 1. Posiadacz weksłu może dowolną osobę wpisać jako remitenta, jeżeli dłużnik wekslowy, wręczając wierzycielowi weksel niewypełniony w całości, nie poczynił żadnych zastrzeżeń co do wpisania się mającej osoby remitenta. (31. V. 1935 — C II 285/35). (Db.).

Art. 16. 1. Kto nabywa weksel niewypełniony w całości, ma jedynie prawa cesjonariusza; zarzut więc, że suma wekslowa została przez dłużnika wekslowego poprzedniemu posiadaczowi weksłu spia-

cona, jest i przeciwko nabywcy blankietu skuteczny (4. VI. 1935 — C II 390/35). (Db.).

2. Dłużnik wekslowy nie może zarzucać indosatarjuszowi powierniczemu braku legitymacji czynnej do wytoczenia sporu, jednak może mu przeciwstawić zarzuty, oparte na osobistych swych stosunkach z powierzającym indosantem. (13. IX. 1935 — C II 3002/34). (Db.).

Art. 69. Wzmianka na wekslu o właściwości sądu należy do dodatków nie wpływających na jego ważność. Dla braku bowiem szczególnego zakazu w prawie wekslowem wyjść należy z założenia, że ustawa nie zabrania umieszczenia na wekslu poza esencjalnymi jego cechami dalszych oświadczeń, które z istotą wekslu nie pozostają w sprzeczności. (Wyrok z 14. II. 1936 — C III 625/34). (Li.).

Art. 70. Obowiązek udowodnienia daty wykupienia wekslu obciąża indosanta, który go wykupił, a nie indosanta, który zarzuca przekroczenie przewidzianego w ust. 3 art. 70 pr. weksl. terminu (7. VI. 1936 — C I 2545/34). (Św.).

Art. 101 ust. 2. Przepis ten nie uchyla obowiązku przedstawienia wekslu umiejscowionego do zapłaty osobie, u której weksel został umiejscowiony. (Wyrok z 16. III. 1936 — G III 579/34). (Li.).

Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską podpisany w Rzymie dnia 10. II. 1925 (Dz. Ust. poz. 501).

Art. XXIV ust. 2. Przepis ten nie przedstawia żadnego Privilégium odiosum, lecz ułatwić ma Kościołowi zapisy w księgach wieczystych, zaczęta nie została odjęta Kościołowi możliwość korzystania z uciążliwszych przepisów normalnych, dostępnych każdemu innemu podmiotowi. (Wyrok z 7. IV. 1936 — C III 572/35).

Art. XXIV ust. 3. Postanowienie, że sprawa dóbr zabranych zostanie załatwiona przez układ późniejszy, nie zmierza do wyjęcia procesów w tej sprawie z pod właściwości sądów powszechnych i do przekazania ich innej władzy, lecz do pozbawienia roszczeń dotyczących sprawy dóbr zabranych na razie wogóle wszelkiej wyskarżalności. Z tego wynika, że przepis art. XXIV ust. 3 konkordatu nie uzasadnia zarzutu niedopuszczalności drogi procesu cywilnego, lecz materialno-prawny zarzut bezzasadności pozwu. (Wyrok z 7. IV. 1934 — C III 572/35). (Li.).

Ustawa z 1. VII. 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. Ust. 1932 r., poz. 413).

Art. 49. Przepisy tej ustawy, traktujące o współudziale sądów w uiszczeniu opłaty stemplowej, nie nadają sądowi prawa zwrotu

opłaty stempłowej wskutek unieważnienia licytacji, od której opłatę pobrano, gdyż zasądzenie zwrotu opłaty stempłowej wydaje Izba Skarbowa. (22. XI. 1935 — C I 2688/34). (Św.).

Prawo prywatne międzydzielnicowe

Ustawa z 2. VIII. 1926 (Dz. Ust. poz. 580).

Art. 10 p. 5. Ustawa austriacka z 23. XII. 1917 Dzpp. Nr. 501 o umowie ubezpieczenia nie obowiązuje w sprawach ubezpieczeń, zawartych przez Pocztową Kasę Oszczędności. Umowa ubezpieczenia na dożycie, zawarta z Pocztową Kasą Oszczędności bez badania lekarskiego, wygasa, jeżeli zaległość ubezpieczającego się w opłacie składek dorówna kwocie składki kwartalnej. (19. IX. 1935 — C II 885/35). (Db.).

Prawo prywatne międzynarodowe

Ustawa z 2 VIII. 1926 (Dz. Ust. poz. 581).

Art. 5. Rozporządzenie ostatniej woli, sporządzone przez obywatela polskiego za granicą, jest pod względem formy ważne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, o ile odpowiada prawu obcemu, obowiązującemu w miejscu sporządzenia testamentu. (5. XI. 1935 — C II 1299/35). (Db.).

Ustawa z 2. VIII. 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. Ust. 1930 r. poz. 467).

Art. 1 i 2. Dla zaistnienia czynu konkurencji nieuczciwej nie potrzeba, aby mu towarzyszył zamiar konkurenta wprowadzenia w błąd klienteli lub zamiar wdarcia się w cudzą klientelę, roszczenie bowiem, oparte na art. 1 i 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, istnieje nawet, gdy konkurent nie wiedział, iż narusza sferę innego przedsiębiorcy. (18. X. 1935 — CI 122/35). (Św.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 23. XII. 1927 o zabieganiu upadłości (Dz. Ust. 1928 r. poz. 20).

Art. 19. Wierzytelność, powstała i niezaspokojona podczas postępowania zapobiegawczego, na którą nie rozciągało się odroczenie wypłat, w postępowaniu upadłościowym, wszczętem bezpośrednio po umorzeniu postępowania nadzorczego, ulega uznaniu w dalszym ciągu za uprzywilejowaną. (20. XII. 1935 — CI 2058/35) (Św.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 16. II. 1928 o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. Ust. poz. 202).

Art- 49 i 50. Odszkodowanie za szkody, wynikające z zakazu budowy na terenie, przeznaczonym na arterie komunikacyjne, Sąd ustala w trybie postępowania niespornego. (19. IX. 1935 — C II 903/35). (Db.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 16. III. 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 323).

pensji miesięcznej, jeżeli jej wypłata, chociażby regularnie rok rocznie uskuteczniana, była uzależniona od wyraźnej uchwały Rady Nadzorczej pracodawcy. (22. X. 1935 — C II 1247/35). (Db.).

Art. 15. Zasadę, że wypłata stałego wynagrodzenia należnego pracownikowi winna się odbywać najpóźniej w końcu każdego miesiąca kalendarzowego i że pracodawca w razie zawinionej niewypłaty w terminie obowiązany jest do opłacania procentów zwłoki w wysokości od 2 do 3% miesięcznie, począwszy od dnia zwłoki, odnosi się także do stałego umówionego wynagrodzenia pieniężnego, należnego pracownikowi za czas przepracowany w okresie prawnym. (11. X. 1935 — C II 1140/35). (Db.).

Art. 23. Wierzytelności pracowników umysłowych z tytułu należności za pracę korzystają z przywileju tylko w przypadku zupełnej likwidacji mienia dłużnika, ale nie w razie egzekucji, która nie przesądza, czy wierzyciele nie będą mogli w przyszłości uzyskać zaspokojenia z innego majątku tegoż dłużnika. (31. XII. 1935 — C I 1682/35). (Św.).

Art. 32 lit. c. Pracodawca, który każe pracować swej żonie w swem przedsiębiorstwie na równi z innymi pracownikami, liczyć się musi z wytworzeniem pomiędzy nią a współpracownikami tej poufałości, która istnieje normalnie pomiędzy pracownikami pewnego przedsiębiorstwa, nie może więc zniewag doznanych przez żonę mierzyć inną miarą, jak doznanych przez każdego innego pracownika w pozycji swej żony, czyli że może na nich oprzeć natychmiastowe rozwiązanie stosunku pracy tylko wówczas, gdy żona była jego zastępcą lub przełożoną danego pracownika. (Wyrok z 13. III. 1936 — C III 1736/35). (Db.).

Ari. 32 lit. d. 1. Wynikający z przepisów art. 1779 i 1780 k. c. kr. pol. obowiązek wykonywania w zasadzie pracy przez pracownika osobiście wpływa również z szeregu przepisów rozp. z 16. III. 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych tudzież z analogicznych przepisów rozporządzenia z tejże daty o umowie o pracę robotników. W przypadku przeto, gdy pracodawca rozwiązał umowę z pracownikiem ze względu, iż ten wyręczał się w pracy podnajmo-

wanym przez siebie pracownikiem, Sąd obowiązany jest w okolicznościach sprawy ustalić, czy istota i charakter pracy wymagały bezwzględnie pracy osobistej oraz czy i w jakim stopniu wyręczanie się pracownika inną osobą naruszało interesy pracodawcy, a w konsekwencji, czy naruszenie to było o tyle istotne, że stanowić mogło podstawę do rozwiązania przez pracodawcę umowy. (10. X. 1935 — C I 1939/35). (Św.)

2. Przekroczenie manka, w umowie dozwolonego, stanowi ważną przyczynę bezzwłocznego rozwiązania umowy o pracę, chociażby w umowie zastrzeżono materialną odpowiedzialność pracownika za niedozwolone manka. (15. X. 1935 — C II 1123/35). (Db.)

Art. 32 lit. f. W myśl art. 32 ust. 1 p. a naczelnym warunkiem utrzymania stosunku pracy jest nienadużywania zaufania pracodawcy. Z tego więc punktu widzenia muszą być tłumaczone wszelkie dalsze przepisy art. 32, o ile zaufanie gra w nich rolę. Wchodzenie w kontakt z konkurencją z propozycją wyjawienia jej w czasie trwania stosunku pracy tajemnic przedsiębiorstwa przedstawia się jako bardzo ciężkie nadużycie tego zaufania. Dlatego przyczyną do rozwiązania stosunku pracy z skutkiem natychmiastowym nie może być tylko dokonana już zdrada tajemnicy, lecz wystarczyć już musi samo usiłowanie. (Wyrok z 13. III. 1936 — C III 1736/35). (Li.)

Art. 41. Skarga o odszkodowanie za zwolnienie z pracy bez wypowiedzenia jest spóźniona, jeżeli weszła do sądu po upływie terminu sześciomiesięcznego, chociażby była wysłana pocztą w ostatnim dniu okresu sześciomiesięcznego. (5. XI. 1935 — C II 1321/35). (Db.)

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 22. III. 1928 o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. Ust. poz. 384).

Art. 1, 25 i 30. Prawo do wyłącznego korzystania z wynalazku w sposób handlowy lub przemysłowy powstaje dopiero przez uzyskanie patentu. Wynalazcy nie służy przed uzyskaniem patentu ani skarga o zaniechanie korzystania z wynalazku ani skarga o odszkodowanie. Art. 30 pomienionego rozporządzenia odmawia wynalazcy jedynie materialnego prawa skargi przed uzyskaniem, patentu, nie uzasadnia natomiast zarzutu niedopuszczalności drogi sporu. (24. IV. 1935 — C II 3052/35). (Db.)

Art. 192 i 211. Pozew o ustalenie, że powodowi służy prawo do znaku towarowego, zarejestrowanego na rzecz osoby innej i o wydanie zakazu używania przez pozwanego tego znaku, tudzież o ze-

zwolenie, aby prawo z rejestracji znaku towarowego zostało uznane za prawo powoda i znak na jego rzecz został zarejestrowany, jest dopuszczalne dopiero po rozstrzygnięciu przez Wydział spraw spornych Urzędu patentowego pytania prejudycjalnego o ważności rejestracji odnośnego znaku towarowego. (15. X. 1935 — C II 1682/35). (Db.).

Porozumienie polsko-niemieckie z 31. X. 1929 (Dz. Ust. 1931 poz. 704).

P. II, prot. końc. ust. I. Z ustępu 1 protokołu końcowego nie wynika, aby Rzesza Niemiecka zrzekła się roszczeń pozostających w związku z likwidacją tylko pod warunkiem, że wniesione zostały do Mieszanego Trybunału Rozjemczego. Punkt zaś II porozumienia nie ogranicza się ani do roszczeń wymienionych w art. 231, 232 i aneksie 1 ustępie 9—10 Traktatu Wersalskiego ani do rodzaju roszczeń, których Państwo Polskie zrzec się mogło wobec Rzeszy Niemieckiej, obejmuje dlatego również roszczenia pozostające w związku z likwidacją. (Wyrok z 13. III. 1936 — C III 974/34). (Li.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 29. XI. 1930 o Kodeksie postępowania cywilnego (Dz. Ust. poz. 651 i 1932 poz. 802 i 934. Tekst jednolity).

Art. 2 i art. 18 ustawy z 28. III. 1933 o ubezpieczeniu społecznem (Dz. Ust. poz. 296). Sądy powszechne nie są powołane do rozpoznawania sposobów o zwrot odsetek zwłoki, pobranych przez ubezpieczalnię społeczną w wysokości ustawą niedozwolonej. (3. XI. 1935 — C II 753/35). (Db.).

Art. 2. Zapisanie Skarbu Państwa Polskiego jako właściciela na podstawie ustaw sekularyzacyjnych przedstawiałoby wykonanie władzy zwierzchniczej. Stosunek do poprzednio zapisanego właściciela wywołany takim zapisem miałby charakter publiczno-prawny, zaczętem spór o uchylenie zapisu byłby wyjęty z pod właściwości sądów powszechnych. — Zapisanie natomiast Skarbu Państwa jako właściciela na podstawie art. 256 Traktatu Wersalskiego dokonuje się w wykonaniu tytułu cywilno-prawnego, rodzi zatem w odniesieniu do poprzednio zapisanego właściciela stosunek cywilno-prawny i spór o naruszenie zapisem cudzej własności należy do właściwości sądów powszechnych. (Wyrok z 7. IV. 1936 — C III 572/35). (Li.).

Art. 7 § 1. Ustalenia prawomocnego wyroku, zapadłego w postępowaniu karnem, skazującego jednego z małżonków za dwużeństwo, wiąże sąd cywilny w kwestji uznania drugiego małżeństwa

za nieważne, chociażby w postępowaniu karnem nie brał udziału drugi małżonek z drugiego małżeństwa. (13. XI. 1935 — C II 1464/35). (Db.).

Art. 10 p. 1. Właściwości sądu grodzkiego nie wyłącza fakt, że powód dochodzi części roszczenia, przenoszącego tysiąc złotych. (16. X. 1935 — C II 1171/35). (Db.).

Art. 10 p. 3 lit. b. 1. Sąd grodzki jest bez względu na wartość przedmiotu sporu, właściwy do rozpoznawania wszelkich roszczeń pieniężnych, wynikających ze stosunku najmu, a więc także roszczeń najemcy o zwrot wydatków, wyłożonych na niezbędne naprawy przedmiotu najmu. (16. X. 1935 — C II 1171/35). (Db.).

2. Do właściwości sądów grodzkich należą spory o czynsz najmu bez względu na to, czy stosunek najmu jeszcze trwa. Roszczenie bowiem powstałe raz na podstawie stosunku najmu pozostaje oparte na nim w dalszym ciągu i wówczas, gdy stosunek ten się ukończy. Ponieważ dalej wykładnia logiczna oraz oparta na względach celowości prowadzi do wniosku, że stosunek najmu pojmować należy w znaczeniu nie ściśle prawnem a potocznym, przeto właściwe są sądy grodzkie również dla roszczeń, które coprawda opierają się na innych tytułach prawnych jak to niesłusznem wzbogaceni, poleceniu i prowadzeniu spraw bez polecenia, atoli mają swą bezpośrednią przyczynę w używaniu najętej rzeczy. (Wyrok z 4. X. 1935 — C III 343/35). (Li.).

Art. 15. § 1. Określenie: „roszczenie pieniężne, zgłoszone w zamian innego przedmiotu” odnosi się nie tylko do możliwości świadczenia w sposób przemienny, wynikającej z samej umowy (obligatio alternativa), ale obejmuje także możliwość świadczenia przemiennego wskutek upoważnienia dłużnika przez wierzyciela do takiego świadczenia (facultas alternativa). (20. XI. 1935 — C II 1751/35). (Db.).

Art. 16. Artykuł ten, stanowiący, że do wartości przedmiotu sporu nie wlicza się kosztów, żądanych obok roszczenia głównego, ma na względzie te koszty, które są niezbędne dla celowego dochodzenia praw lub celowej obrony (art. 98 k. p. c), t. j. koszty będące przynależnością zgłoszonego w pozwie roszczenia, i nie dotyczy przeto kosztów protestu weksli, które są niezbędne dla zachowania przez posiadacza wekslu samego prawa wekslowego. (14. XI. 1935 — C I 1230/35). (Św.).

Art. 17, 18. W myśl artykułów tych przy oznaczeniu wartości przedmiotu sporu, o ile roszczenie powoda dotyczy świadczeń alimentarnych za czas ubiegły i na przyszłość z tytułu obowiązków rodzinnych, nie wyłączając stosunków nieślubnych, do sumy świadczeń za jeden rok należy doliczyć wartość rzeczonych świadczeń

za czas przed wniesieniem pozwu. (Uchwała Izby Cywilnej z 16. III. 1936 w składzie 7 sędziów — C I 1659/35). (Li).

Art. 18. Przepis ten, stanowiąc, że w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się, należnych z tytułu obowiązków rodzinnych, nie wyłączając stosunków nieślubnych, wartością przedmiotu sporu jest suma świadczeń za jeden rok, nie odróżnia rodzajów sporu, czyli nie odróżnia przypadku, w którym powództwo zmierza tylko do ustalenia prawa do świadczeń, od przypadku, gdy powództwo wytoczone jest o zasądzenie świadczeń, w obu przeto przypadkach wartość przedmiotu sporu winna być oznaczona jednakowo. (20. IX. 1935 — C I 1070/35). (Św.).

Art. 19. W razie żądania eksmisji, gdy spór toczy się o to, czy umowa została rozwiązana, przedstawia wartość przedmiotu sporu czynsz za czas od dnia, w którym według twierdzenia powoda umowa została rozwiązana do dnia wygaśnięcia umowy w sposób normalny, najwyżej jednak za jeden rok. W umowach podlegających ustawie o ochronie lokatorów lub zawartych na czas życia czas wygaśnięcia jest nieuchwytny, zaczem wartość odpowiada czynszowi jednorocznemu. Umowy nie podlegające ustawie o ochronie lokatorów o określonym czasie najmu wygasają z upływem określonego czasu. Najem podlegający ustawie o ochronie lokatorów zawarły na czas nieokreślony uważać należy za wygasły z chwilą, z którą uległyby rozwiązaniu wskutek wypowiedzenia w najbliższym dopuszczalnym terminie (art. 390 kz). O ile sporny jest okres wypowiedzenia, spornym czasem jest różnica okresów. — Wyżej podanego stanu nie zmienił przepis ustępu 2-go art. 26 przep. o koszt. sąd. (rozp. z 24. X. 1934 — Dz. Ust. poz 837), gdyż dotyczy on tylko obliczenia wpisu stosunkowego i ani nie uchyla ani nie zmienia przepisu art. 19 kpc, jak to wynika z jego treści i z zestawienia z art. 25. (Wyrok z 13. III. 1936, — C III 616/36). (Li).

Art. 22. Przepis art. 22 § 4 k. p. c, według którego od orzeczenia co do wartości przedmiotu sporu niema środka odwoławczego, nie dotyczy sprawdzenia prawidłowości zastosowania przez Sąd przewidzianych w ustawie podstaw prawnych oznaczenia wartości. (20. IX. 1935 — CI 1070/35). (Św.).

Art. 22, 23. Przepisy te nie mają zastosowania do wypadków przewidzianych w art. 17 do 20 k. p. c, o ile nie chodzi o sprawdzenie wartości konkretnego przedmiotu, lecz o zastosowanie tych przepisów. Wątpliwości bowiem podlegające sprawdzeniu zachodzić mogą tylko w odniesieniu do określenia w pieniądzech wartości świadczenia pieniężnego, nie zaś wówczas, gdy stosowaną ma być ustawa. (Wyrok z 13. III. 1936 — C III 1616/36). (Li),

Art. 24 § 1, art. 43 i art. 17 ustawy o prawie właściwym dla stosunków prywatno-prawnych wewnętrznych (Dz. Ust. poz. 580). W art. 24 § 1 określa k. p. c. samodzielnie pojęcie zamieszkania, stanowiąc, że jest niem miejscowość, w której pozwany przebywa z zamiarem stałego pobytu. W takim razie należy miejsce zamieszkania ustalić wyłącznie według tego przepisu z wykluczeniem norm kodeksu cywilnego o miejscu zamieszkania. Bez wpływu pozostaje przepis art. 17 ust. z 2. VIII. 1926, gdyż nie rozstrzyga on zagadnienia właściwości sądu unormowanego w kodeksie postępowania cywilnego, lecz usuwa kolizję pomiędzy różnymi i odrębnymi prawami dzielnicowymi z dziedziny prawa materialnego. Wspólnem miejscem zamieszkania małżonków w rozumieniu art. 43 kpc. jest zatem miejscowość, w której obaj małżonkowie przebywali z zamiarem stałego pobytu. (Wyrok z 10. I. 1936 — C III 518/34). (Li.).

Art. 39. Sąd miejsca położenia nieruchomości jest właściwy nie tylko dla sporów ze stosunku dzierżawy nieruchomości pomiędzy wydzierżawiającym a dzierżawcą, lecz także dla każdego roszczenia, którego źródłem powstania i podstawą prawną jest stosunek dzierżawy nieruchomości. (17. XI. 1935 — C II 1327/35). (Db.).

Art. 52. Przepis ten dotyczy także umów zawartych przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego. Według zwykłych bowiem zasad prawnych działają przepisy procesowe wstecz. Ponadto sam art. 52 stanowi, że dokument stwierdzający umowę o właściwość należy dołączyć do pozwu. Z uwagi na to, że od przepisu tego nie ma żadnego zwolnienia, korzystanie z umowy ustnej nie jest już możliwe. (Wyrok z 14. II. 1936 — C III 625/34). (Li.).

Art. 91. Ustawa nie zna kolektywnego zastępstwa procesowego strony. Jeżeli strona ustanowi zastępcą swoim nie jednego lecz więcej adwokatów, każdemu z nich z osobna przysługują uprawnienia z art. 91 kpc, wystarczy więc, jeżeli wezwanie do rozprawy przeznaczone dla strony zostanie doręczone jednemu adwokatowi. (Wyrok z 24. I. 1936 — C III 560/34). (Li.).

Art. 94. Wyrażenie: „czynności procesowe pełnomocnika” obejmuje także zaniedbania, jakich się pełnomocnik dopuścił. (2. X. 1935 — C II 1026/35). (Db.).

Art. 102. Postanowienie Sądu w przedmiocie włożenia na jedną ze stron obowiązku zwrotu wszystkich kosztów pomimo częściowego tylko uwzględnienia żądań jej przeciwnika zależy od okoliczności sprawy i oceny Sądu wyrokującego. (31. X. 1935 — CI 708/35) (Św.).

Art. 112. 1. Adwokat, wykonywujący swój zawód, nie może być uważany za zupełnie ubogiego. (19. IX. 1935 — C II 881/35). (Db.)

2. Zestawienie stanu czynnego i biernego masy upadłości, sporządzone przez sąd upadłościowy na podstawie sprawozdania zarządcy masy, nie może być uznane za zaświadczenie władzy publicznej o stanie zupełnego ubóstwa, sporządzone w celu uzyskania prawa ubogich dla masy upadłości. (16. X. 1935 — C II 1206/35). (Db.).

3. Masie upadłości, bez względu na stan jej pasywów, nie można udzielić prawa ubogich, dopóki w aktywach masy znajdują się środki potrzebne do prowadzenia danego sporu. (17. X. 1935 — C II 967/35). (Db.).

Art. 112. 1. Nie zachodzi zupełnie ubóstwo, jeżeli strona mogła w toku procesu zaoszczędzić kwoty potrzebne na wpis od skargi apelacyjnej. (Wyrok z 27. III. 1936 — C III 1428/36). (Li.).

2. Upadłość spółdzielni nie dowodzi zupełnego ubóstwa, gdyż istnieć może masa wystarczająca na pokrycie kosztów. Niezależnie od tego spółdzielnia może być uznana za zupełnie ubogą dopiero wówczas, gdy od żadnego członka nie można ściągnąć koniecznych kosztów; o ile zaś jest brak nawet tych środków, postępowanie ulega uchyleniu. (Wyrok z 27. III. 1936 — C III 1178/35). (Li.).

Art. 112, 393., 420. Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego odmawiające udzielenia prawa ubogich, które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego na czas, jednak odesłane zostało stąd do Sądu Okręgowego z opóźnieniem, nie może uchodzić jako wniesione na czas tylko z tej przyczyny, że opóźnienie polega na zarządzeniu Sądu Apelacyjnego. Również nie może spóźnione zażalenie być traktowane jako nowy wniosek o prawo ubogich. (Wyrok z 14. II. 1936 — C III 1296/35). (Li.).

Art. 114 § 1. W toku dochodzenia, wszczętego w myśl art. 114 § 1 kpc. Sąd nie ma obowiązku przesłuchiwania strony, ubiegającej się o prawo ubogich. Sposób przeprowadzenia tego dochodzenia jest wogóle pozostawiony zupełnie uznaniu sądu. (22. VIII. 1935 — C II 642/35). (Db.).

Art. 114 § 2. Aczkolwiek art. 114 § 2 kpc. mówi o oczywistej bezzasadności powództwa lub obrony, to jednak chodzi tu o bezzasadność w danym stadium procesu, t. j. w czasie rozpoznawania wniosku o przyznanie prawa ubogich. Powództwo jest oczywiście bezzasadne, jeżeli zostało oddalone przez sąd II instancji a wniesiona skarga kasacyjna jest oczywiście bezzasadna. (Wyrok z 24. I. 1936 — C III 665/35). (Li.).

Art. 138, 206 § 1 p. 2, art. 339. Zasadę pozwu tworzą okoliczności faktyczne przytoczone przez stronę, natomiast nie ma znaczenia podanie norm prawnych, które według zapatrywania strony w okolicznościach faktycznych wymienionych w pozwie żądanie jej usprawiedliwiają. Dlatego powołaniem się na normy prawa mater-

jalnego nie może strona zastąpić przytoczenia okoliczności faktycznych, ani też ograniczyć sądu do rozpoznania przedstawionego stanu faktycznego wyłącznie pod kątem widzenia przytoczonej normy prawnej. Przeciwnie sąd powinien stan faktyczny ocenić według wszelkich norm prawa materialnego, które do przedstawionego stanu faktycznego wejść mogą w ogóle w zastosowanie. Jeżeli więc przy rozpoznaniu sprawy dojdzie do wniosku, że stan faktyczny uzasadnia żądanie pozwu na podstawie innej normy aniżeli tej, którą powołał powód w swym pozwie, to powinien zasądzić jej roszczenie, chociażby norma przytoczona przez stronę roszczenia jej nie uzasadniała. (Wyrok z 14. II. 1936 — C II 673/34). (Li.).

Art. 141. Niewpłacenie kaucji kasacyjnej w terminie przepisany do wniesienia skargi kasacyjnej powoduje odrzucenie tej skargi bez wyznaczenia stronie terminu do uzupełnienia braku. (Uchwała Izby Cywilnej z 28. III. 1936 w składzie 7 sędziów — C II 1803/35). (Li.).

Art. 185. 1. Nie zachodzi brak winy, jeżeli strona stawiła 10 dni przed rozprawą na podstawie art. 116 p. 3 kpc. wniosek o przydzielenie jej adwokata zamieszkałego w siedzibie sądu, nie otrzymawszy zaś żadnej decyzji, nie zażądała w terminie sporządzenia z uzasadnieniem wyroku, który zapadł na rozprawie, a nie uczynił tego również jej adwokat. (Wyrok z 13. I. 1936 - C III 758/35). (Li.).

2. Sąd może odmówić przywrócenia terminu do zgłoszenia wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku, jeżeli zaniedbanie tego terminu pozostaje w związku z zaniechaniem zgłoszenia wniosku o zwolnienie od obowiązku obrania miejsca zamieszkania w siedzibie sądu. (28. VI. 1935 — C II 507/35). (Db.).

Art. 197 § 1 p. 3. Jeżeli dla rozstrzygnięcia sprawy prejudycjalne jest orzeczenie administracyjne (np. Urzędu patentowego o unieważnienie rejestracji) a sądy niższych instancji rozpatrywały sprawę merytorycznie pomimo niedostarczenia przez strony orzeczenia administracyjnego, Sąd Najwyższy bierze wadę tę z urzędu pod rozwagę i w braku wniosku stron o zawieszenie postępowania oddala żądanie pozwu jako przedczesne. (15. X. 1935 — C II 1682/35). (Db.).

Art. 213, 374. Jeżeli pozew ulega odrzuceniu jako niedopuszczalny, nie może sąd wydać wyroku co do istoty sporu. Rozpoznanie bowiem sprawy możliwe jest wyłącznie w postępowaniu dopuszczalnym. Pozatem orzeczenie ustalające, że pozew jest niedopuszczalny, stwarza w tym względzie powagę rzeczy osądzonej, czyli, że otwiera powodowi możliwość wniesienia pozwu ponownie przy

dopełnieniu przesłanek, w myśl których jest on dopuszczalny. Orzeczenie zaś oddalające pozew z przyczyn merytorycznych ustala, że roszczenie powodowi nie przysługuje, pozbawia go więc raz na zawsze możliwości skutecznego dochodzenia tego roszczenia. Połączenie więc w jednej sentencji (że pozew się oddala) rozstrzygnięcia jednego i drugiego jest logicznie i prawnie wykluczone, albowiem z odrzuceniem pozwu (mieszczącym się w orzeczeniu, że pozew się oddala) orzeczenie co do istoty sprawy traci swój byt i jest bezprzedmiotowe. (Wyrok z 14. II. 1936 — C III 625/34). (Li.)

Art. 235. Zarzut, że rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego, nie jest ani zarzutem niedopuszczalności drogi sądowej, ani zarzutem niewłaściwości sądu, lecz zarzutem swoistym, mającym uzasadnić zaniechanie rozpoznania sprawy przez sąd państwowy. (15. X. 1935 — C II 1682/35). (Db.)

Art. 238. Artykuł ten nie stanowi, aby we wniosku powoda koniecznie był wskazany „wyróżnie” Sąd, do jakiego ma być przekazana sprawa, i chodzi głównie o to, aby wniosek o przekazanie sprawy innemu Sądowi był zgłoszony we właściwym czasie i aby mógł być uwzględniony przez Sąd, co miejsca mieć nie może w wypadku jedynie, jak głosi końcowy ustęp art. 238, gdy Sąd, wskazany przez powoda, jest oczywiście niewłaściwy. (7. XI. 1935 — C I 1768/35). (Św.)

Art. 268 § 1, 459 § 2, 467. W powództwach o zapłatę sumy wekslowej wydanie nakazu zapłaty lub wyroku zasądzającego jest niedopuszczalne, jeżeli nie przedłożono wekslu oryginalnego, lecz tylko jego odpis. (Wyrok z 9. XII. 1935 — C III 449/34). (Li.)

Art. 339. Przepisy k. p. c. nie zawierają ograniczenia w tym sensie, aby roszczenie, które nie było jeszcze wymagalne w chwili zgłoszenia pozwu, wtedy tylko ulegało zasądzeniu, gdy stało się wymagalnym w dacie wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji, może więc być uwzględnione przez Sąd drugiej instancji również roszczenie, które się stało wymagalnym dopiero po wniesieniu apelacji. (25. X. 1935 — C I 425/35). (Św.)

Art. 350, 377, 393 § 2. Sąd II instancji, który uchylił postanowienie I instancji odmawiające sporządzenia wyroku z uzasadnieniem na piśmie, uznając termin z art. 350 kpc. za dotrzymany, nie może następnie odrzucić skargi apelacyjnej jako niedopuszczalnej dlatego, że wniosek o sporządzenie wyroku sporządzono za późno. (Wyrok z 20. III. 1936 — C III 1156/35). (Li.)

Art. 350, 354 i 393 § 1 i 2. Zażądanie w terminie z art. 350 kpc. doręczenia „wypisu wyroku” nie może zastąpić wymaganego przez ustawę w art. 354 i 393 § 2 kpc. wniosku o doręczenie „wyroku

z uzasadnieniem". Apelacja, wniesiona na podstawie takiego zażądania, jest niedopuszczalna. (21. V. 1935 — C II 2986/35). (Db.).

Art. 363 § 2 i art. 235. Zarzut niewłaściwości sądu nie musi być zgłoszony na pierwszej rozprawie, lecz w każdym razie przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Może być zatem zgłoszony także w sprzeciwie od wyroku zaocznego. (16. X. 1935 — C II 1171/35). (Db.).

Art. 375. Sąd umarza postępowanie, gdy nie może wydać wyroku ani innego orzeczenia, kończącego postępowanie, a niema podstawy do kontynuowania postępowania. Odrzucenie zaś pozwu lub środka odwoławczego kończy postępowanie, a zatem nie można go już umarzać. (Wyrok z 9. III. 1936 — C III 941/35). (Li.).

Art. 393. W sprawach z umowy o pracę, toczących się w braku miejscowo właściwego Sądu Pracy przed sądem grodzkim, obowiązują co do dopuszczalności środków odwoławczych przepisy kpc, a nie przepisy o sądach pracy. (18. IX. 1935 — C II 869/35 i 7. II-1936 — C II 1537/35). (Db.).

Art. 393, 419. W skardze apelacyjnej można dopatrzeć się zażalenia się na postanowienia zarządzające zwrot wniosku o sporządzenie wyroku z uzasadnieniem tylko wówczas, jeżeli z skargi wynika wola zaskarżenia tego postanowienia. (Wyrok z 10. I. 1936 — C III 686/35). (Li.).

Art. 399, 421 § 1, 424 § 2. Rozpoznanie przez Sąd Apelacyjny zażalenia na postanowienie wydane przez Sąd Okręgowy jako Sąd II instancji przedstawia uwzględnienie niedopuszczalnego środka prawnego, co jest istotnym pogwałceniem przepisów o postępowaniu zmieniającem tok i liczbę instancji, ustanowionych w k. p. c, wskutek czego powyższą wadliwość postępowania Sąd Najwyższy na mocy art. 434 k. p. c bierze pod rozwagę z urzędu — niezależnie od zarzutów skargi kasacyjnej — i jest obowiązany przywrócić stan prawny zgodny z przepisami ustawy. (Wyrok z 9. III. 1936 — C III 919/35). (Li.).

Art. 419, 441, 513, 538. Przepis art. 538 jak i wszystkie inne przepisy kpc. o dopuszczalności zażaleń należy tłumaczyć w związku z ogólnymi przepisami art. 419, 441, 513 kpc, jeżeli przepis specjalny nie stanowi inaczej. Skoro zatem nadanie klauzuli wykonalności należy do postępowania egzekucyjnego, w którym ustawa wyłącza skargę kasacyjną, dopuszczając tylko w nielicznych przypadkach zażalenia do Sądu Apelacyjnego na postanowienia Sądu Okręgowego, działającego jako sąd II instancji, zaś oprócz przypadków, przewidzianych w art. 441 — kpc. nie dopuszcza zażaleń do Sądu Najwyższego na postanowienia II instancji, przeto na postanowienie

zarządzające nadanie klauzuli wykonalności zażalenie do Sądu Najwyższego nie służy. (Postanowienie z 30. III. 1936 — C III 278/36). (Li.).

Art. 424 § 2. Oddalenie zarzutu niewłaściwości sądu w drugiej instancji nie kończy postępowania. Na oddalenie to nie służy więc stronie skarga kasacyjna. (21. V. 1935 — C II 313/35 i z 16. XI. 1934 — C II 2272/34). (Db.).

Art. 439. Kwestja złej wiary jest zagadnieniem prawiem a nie ustaleniem faktycznym; Sąd Najwyższy nie jest więc związany oceną Sądu Apelacyjnego, co do działania strony w dobrej wierze. (2. VIII. 1935 — C II 658/35). (Db.).

Art. 441 § 1 i art. 403. Roszczenie żądania pozwu w skardze kasacyjnej, chociażby przez postawienie ewentualnego żądania alternatywnego (*facultas alternativa*), przewyższającego wartość przedmiotu sporu, jest niedopuszczalne. (20. XI. 1935 — C II 1751/35). (Db.).

Art. 447. W sprawach, przeprowadzonych w trybie, unormowanym przez kpc. Sąd Najwyższy jest do orzekania o dopuszczalności wznowienia tylko wtedy właściwy, gdy w sprawie głównej zmienił wyrok Sądu apelacyjnego i orzekł sam co do istoty sprawy. (31. X. 1935 — C II 1710/35). (Db.).

Art. 428, 429 i Art. 49 Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o kosztach sądowych z 24. X. 1934 (Dz. Ust. poz. 839). Przepis art. 428 w związku z art. 429 kpc. i art. 49 przep. o kosztach sądowych (Dz. Ust. 1934) wyłączają zastosowanie postanowienia art. 13 przepisów o kosztach sądowych do kaucji kasacyjnej. (Uchwała Izby Cywilnej z 28. III, 1936 w składzie 7 sędziów — C II 2043/35). (Li.).

Art. 445 § 2. Przez wyrażenie „poprzednie postępowanie” należy rozumieć to postępowanie, któremu podlegała sprawa główna, we wszystkich dopuszczalnych instancjach, a nie poszczególne jego fazy n. p. postępowanie w pierwszej instancji, gdyż skarga o wznowienie jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, dopuszczalnym jedynie wówczas, gdy strona tego samego celu, który tą skargą dochodzi, nie mogła uzyskać zwykłymi środkami prawnymi, dopuszczalnymi już w poprzednim postępowaniu. (Wyrok z 20. XII. 1935 — C III 40/35). (Li.).

Art. 513 § 2, 525. Dopuszczalność skargi kasacyjnej przeciwko postanowieniom, odmawiającym prawo ubogich w postępowaniu cywilnym, nie należy do kwestji nieunormowanych w drugiej części k. p. c, gdyż art. 513 § 2 k. p. c. postanawia wyraźnie, że w postę-

powaniu egzekucyjnym niema skargi kasacyjnej. Tem samym wykluczone jest zaskarżenie w drodze kasacji wszelkich postanowień drugiej instancji, a zatem i postanowień, zatwierdzających odmowę prawa ubogich. (Wyrok z 7. II. 1936 — C III 1713/35). (Li.).

Art. 566. Otrzymanie tytułu wykonawczego nie jest wszczęciem egzekucji, która następuje dopiero przez czynność, dokonaną na podstawie wydanego tytułu wykonawczego po jego wydaniu; wobec tego niema miejsca dla powództwa z art. 566 § 1 p. 1 kpc, gdy stwierdzono, że żadna czynność egzekucyjna z tytułu wykonawczego nie została podjęta. (27. IX. — 11. X. 1935 — CI 2988/34). (Św.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 29. XI. 1930. Przepisy wprowadzające kodeks postępowania cywilnego. (Dz. Ust. 1930 r. poz. 652 i 1932 r. poz. 802).

Art. XIX. § 4. Przez początek dowodu na piśmie rozumie się akt pisemny, „pochodzący” od osoby, przeciwko której jest stawiany, nie jest natomiast wymagane, aby pismo to było przez nią podpisane: wszelako za początek dowodu na piśmie może uchodzić jedynie takie pismo, co do którego stwierdzone zostało, iż przez daną osobę napisane zostało lub, conajmniej, że zawiera jej oświadczenie albo oświadczenie, przez nią zaakceptowane.

Przepisy §§ 3 i 4 art. XIX, jako wyjątek od zasady, wyrażonej w art. 265 kpc, nie mogą być tłumaczone w ten sposób, iżby dopuszczały możliwość udowodnienia innym sposobem, poza pismem, pochodzenia do osoby, przeciwko której jest stawiane, pisma, uważanego za początek dowodu na piśmie. (28. XI. 1935 — CI 1137/35). (Św.).

Art. XXXI § 2 p. 2. Wobec treści art. 117 kpc. postanawiającego, że ustanowienie adwokata dla strony ubogiej ma znaczenie pełnomocnictwa procesowego, w danej sprawie, w której stronie przyznano prawo ubogich, należy uznać, że ustanowienie dla strony ubogiej adwokata dla prowadzenia sprawy o rozwód zastępuje także pełnomocnictwo specjalne, wymagane § 613 p. c. (Wyrok z 24. II. 1936 — C III 953/35). (Li.).

Art. XLV § 2, 2. Art. 34. Przepisy te odnoszą się nie tylko do wyroków, lecz i do wszystkich orzeczeń, wydanych w sprawach nie wyłączając postanowień o przyznaniu lub odmowie przyznania prawa ubogich, co wynika z wyrazów: „Sądy Apelacyjne orzekają (art. 34 pr. o ustr. sąd. powsz.), w sprawach... Sąd Apelacyjny orzeka...” (art. XLV § 4 przep. wpraw. kpc). (Wyrok z 9. III. 1936 — C III 901/35). (Li.).

Ustawa z 18. III. 1932 r. o dobrach skonfiskowanych
(Dz. Ust. poz. 189).

Art. 9. W myśl art. 9 pomienionej ustawy oraz § 11 rozporządzenia Ministra Skarbu z 7. VI. 1932 Dz. Ust. poz. 491, gdy osoby, które odzyskały na zasadzie powyższej ustawy dobra skonfiskowane, nie uiściły podatku, Skarb Państwa uprawniony jest zabezpieczyć ten podatek na rzeczonych dobrach, a tem samem uprawniony jest i dokonać czynności, od których uzależniona jest możność uzyskania takiego zabezpieczenia, t. j. przepisać tytuł własności dóbr na powyższe osoby (15. XI. 1935 — CI 936/36). (Św.).

Ustawa z 2. VII. 1932 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia
(Dz. Ust. poz. 555).

Art. 29. Okoliczność, iż pracodawca zwleka z wydaniem pracownikowi zaświadczenia o zwolnieniu z pracy, nie uzasadnia jego odpowiedzialności za szkodę, wynikłą wskutek opóźnionego zgłoszenia się pracownika do zarządu Funduszu Bezrobocia o zasiłek, chociaż bowiem art. 29 ustawy z 2. VII. 1932 nakłada na pracodawcę obowiązek wydania zaświadczenia o zwolnieniu z pracy, jednak stosownie do § 1 rozp. Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 2. VII. 1932 (Dz. Ust. poz. 556), warunkiem uzyskania zasiłku z Funduszu Bezrobocia jest zgłoszenie się samego pracownika, ubiegającego się o zasiłek, a § 5 tegoż rozp. przewiduje tryb postępowania w przypadku, gdy zgłaszający się o zasiłek nie może przedstawić zaświadczenia o zwolnieniu z pracy. (20. XI. 1935 — CI 1711/35). (Św.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o kosztach sądowych
z 27. X. 1932 (Dz. Ust. poz. 905).

Art. 9. Strona, której odmówiono prawa ubogich, nie może skutecznie uiścić dodatkowo kaucji, niewpłaconej przy wniesieniu kasacji, gdy termin kasacyjny już upłynął. Art. 9 przep. o koszt. sąd. z dnia 27 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 805) nie ma w tym przypadku zastosowania. (Uchwała Izby Cywilnej z 28. III. 1935 w składzie 7 sędziów — C II 2058/35). (Li.).

Ustawa z 29. III. 1933 o moratorium hip. (Dz. Ust. poz. 213).

Art. 8. Nie może być powodem do oddalenia powództwa o kapitał hipoteczny w przypadku zalegania dłużnika z zapłatą odsetek za okres czasu, wskazany w art. 8, brak uprzedniego wypowiedzenia przez wierzyciela kapitału, gdyż samo wytoczenie powództwa o kapitał winno być uważane za dokonanie przez powoda przewi-

dzianego w powyższym artykule wypowiedzenia z chwilą doręczenia pozwanemu odpisu pozwu.

Zapłata przez dłużnika odsetek za czas po 1 kwietnia 1933 r. już po wystąpieniu wierzyciela z żądaniem spłaty kapitału nie może usunąć przewidzianych w art. 8 skutków dopuszczonej przez dłużnika zwłoki i przywrócić mu utraconego prawa korzystania z mortatorium hipotecznego. (3. I. 1936 — CI 1132/35). (Św.).

Rozporządzenie Prezydenta o wierzytelnościach w walutach zagranicznych z dnia 12. VI. 1934 (Dz. Ust. 509).

Art. 1, 4, 7. Wobec tego, że według prawa Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej zapłata monetami złotymi lub według równowartości złota została uchyloną, zobowiązanie się do płacenia czynszu określonego w dolarach w przeliczeniu na złote według „parytetu złota” stało się bezprzedmiotowe. (Wyrok z 16. III. 1936 — C III 1124/34). (Li.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 24. X. 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych. (Dz. Ust. poz. 841).

Art. 41. Rozporządzenie z 24. X. 1934 r., rozkładając zapłatę należności na raty, nie uchyliło jednak tych skutków niezapłacenia długu, które już nastąpiły, w szczególności, o ile chodzi o nieuiszczenie należności z tytułu reszty szacunku nieruchomości, nie może ono przenieść mocy sprzedaży, która została samem prawem rozwiązana z mocy art. 1656 K. C, dotyczącego przypadku, gdy w umowie kupna-sprzedaży było zastrzeżone rozwiązanie jej samem prawem w razie nieuiszczenia przez nabywcę w terminie reszty ceny kupna i gdy przytem sprzedawca postawił nabywcę przez wezwanie w zwłoce. (29. XI — 31. XII. 1935 — C I 1547/35). (Św.).

II. USTAWODAWSTWO DZIELNICOWE

/ . B. ZABÓR ROSYJSKI

Kodeks cywilny Królestwa Polskiego.

Art. 80. Niezamieszczenie w akcie stanu cywilnego wzmianki o przyczynie, dla której akt nie został podpisany przez zeznającego, nie jest zagrożone nieważnością i postanowienie odnośne art. 80 K. C. P. stanowi raczej przepis porządkowy w tej mierze. (4/18. XII. 1935 — C I 1653/35).

Art. 192. W procesie, wytoczonym przeciwko żonie o majątek, podlegający zarządowi i użytkowaniu męża, ostatni może nietylko kontrolować czynności, dokonane przez żonę, lecz i przedsięwziąć w celu obrony swych praw wszelkie przewidziane w procedurze środki prawne, z których żona skorzystała zaniedbała lub nie chciała. (10. X. 1935 — C I 1677/35).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 525. Maszyny i urządzenia chłodni, wprowadzone do nieruchomości nie przez właściciela jej, lecz przez inną osobę, i przymurowane do nieruchomości przez tę osobę nie dla celów istnienia samej nieruchomości, lecz w celu eksploatacji przedsiębiorstwa, mieszczącego się w nieruchomości i należącego do pomienionej osoby, należy uważać za ruchomość. (22. XI. 1935 — C I 1444/35).

Art. 646. W myśl tego art. każdy właściciel ma prawo do przeprowadzenia granicy między swoją posiadłością a posiadłością sąsiada, przyczem ta okoliczność, że powód w skardze powodowej wskazał przestrzeń, którą zdaniem jego pozwany zagarnął i do której powód prawa własności dochodzi, nie jest podstawą do całkowitego oddalenia powództwa, albowiem Sąd nie jest skrepowany wskazaniem przez powoda linii granicznej i ma za zadanie wytknięcie właściwej granicy według przewodu sądowego. (1. X. 1935 — C I 426/35).

Art. 972. Przepis tego art., wymagając, aby testator dyktował testament notariuszowi, ma na myśli, że dyktowanie zmusza dyktującego do zastanawiania się nad treścią rozporządzeń, do obmyślenia wyrażeń, jakich używa, do zdawania sobie sprawy z tego, co czyni, i że stanowi ono przeto gwarancję, że testament będzie dziełem samego testatora; dlatego niemy, który nie może objawić swej woli bezpośrednio notariuszowi, nie może sporządzić testamentu w postaci aktu publicznego. (31. X. 1935 — CI 355/35).

Art. 1167. Umowa, zawarta przez dłużnika za pośrednictwem osoby trzeciej, działającej jako istotny kontrahent, a w rzeczywistości będącej ukrytym pełnomocnikiem dłużnika, który w ten sposób dąży do ukrycia swego mienia przed poszukiwaniami ze strony wierzycieli, jest w stosunku do poszkodowanych wierzycieli nieważna; nieważność ta nie jest przeszkodą, aby fikcyjny dłużnik pozostawał nadal w stosunku do drugiego kontrahenta umowy, albowiem ostatni mógł przypuszczać, że pozorny jego kontrahent jest istotnym kontrahentem, jeżeli jednak bezskuteczność umowy względem wierzyciela pozbawi pewnych uprawnień kontrahenta, który działał w dobrej wierze, będzie on miał akcję o odszkodowanie zarówno przeciwko swemu pozornemu kontrahentowi, jak i przeciwko jego mocodawcy. (25. X. 1935 — C I 224/35).

Prawo o małżeństwie 1836 r.

Art. 196. Przepis art. 196, określający właściwość sądu duchownego w sprawach o rozwód między małżonkami różnych wyznań chrześcijańskich według wyznania strony pozwanej w sprawie rozwodowej, nie czyni różnicy, czy różność wyznania istniała w dacie zawarcia małżeństwa, czy też później dopiero powstała. (4. XII. 1935 — C I 1551/35).

Ustawa hipoteczna 1818 r.

Art. 113. Zapisanie na kaucji hipotecznej subintabulatu nie stanowi przeszkody do wykonania zastrzeżonego dłużnikowi w akcie ustanowienia kaucji prawa wykreślenia jej po upływie oznaczonego terminu, o ile do tego czasu wierzyciel nie zgłosi sprzeciwu sądowego, gdy termin ten nastąpił i sprzeciw zgłoszony nie został. (15. XI. 1935 — C I 502/35).

Prawo cywilne Ziem Wschodnich (t. X. cz. 1 Zw. Praw.)

Art. 1063. Dekret z 16. I. 1919 r. o zawieszeniu biegu przedawnień i terminów ma zastosowanie i do terminu rocznego, ustanowionego w art. 1063 t. X. cz. 1. (24. IX. 1935 — CI 1205/35).

Art. 1138. Przepis tego art. nie może być rozumiany w ten w ten sposób, że majątek, otrzymany przez spadkodawcę od swego ojca, winien zawsze przejść do rodu ojca, bez względu na to, w jaki sposób i od kogo ten ostateczny go nabył i u kogo majątek stał się rodzowym, lecz należy zbadać wszystkie przejścia tego majątku od jednej osoby do drugiej aż do pierwszego przejścia, po którym majątek stał się rodzowym, albowiem majątek rodowy winien być zachowany przy dziedziczeniu go w tym rodzie, z którego został otrzymany. (25. IX. 1935 — C I 2855/34).

Art. 1261. Przyjęcie spadku może się wyrazić nietylko w sądowym zatwierdzeniu do spadku lub w osobistym czy przez osobę upoważnioną faktycznym objęciu spadku, lecz i w dokonaniu takich czynności, które stwierdzałyby milczące jego przyjęcie, jak np. wydanie pewnych zleceń co do zarządzenia spadkiem, co do wykonania zobowiązań, obciążających spadek, korzystania ze spadku itp. (19. XI. 1935 — C I 1531/35).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 332. Nie stanowi zmiany zasady powództwa, gdy w sprawie o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych na za-

sadzie ustawy o czasie pracy Sąd uwzględni żądanie powództwa, opierając się na ustaleniu niesłusznego zbogacenia, gdyż zasadę powództwa stanowi stan faktyczny, na którym opiera strona swe roszczenia, stan ten zaś w przypadku nie uległ żadnej zmianie, podstawą bowiem faktycznego roszczenia powoda była jego praca, która w ten lub inny sposób winna była być wynagrodzona. (16. X. 1935 — C I 1382/35).

Dekret z 4. II. 1919 r. o tymczasowej ordynacji powiatowej
(Dz. Ust. poz. 141).

Art. 37. Przepis art. 37 lit. „c” pomienionego dekretu, stano wiący, że wydział powiatowy sprawuje władzę dyscyplinarną nad pracownikami powiatowego związku komunalnego, nie przesądza trybu sprawowania tej władzy przez wydział powiatowy; gdy prze- to statut emerytalny pracowników, danego związku, jako zbiór prze- pisów, normujących stosunek stron, przewiduje, że przed wymierze- niem pracownikowi kary dyscyplinarnej przez wydział powiatowy winno być przeprowadzone dochodzenie przez komisję dyscyplinarną i winny być wysłuchane wnioski tej komisji co do winy i kary pra- cownika, nie może mieć skutków prawnych zmniejszenie pracow- nikowi zaopatrzenia emerytalnego, na podstawie orzeczenia dyscy- plinarnego, wydanego niezgodnie z powyższymi formalnymi prze- pisami dyscyplinarnymi, zawartymi w statucie emerytalnym. (10. X. 1935 - C I 202/35).

W.Święcicki,

Sędzia Sądu Najwyższego.

2. B. ZABÓR AUSTRIACKI

Kodeks cywilny z 1. VI. 1811. Zb. ust. sąd. Nr. 946.

§ 139. Ojciec nie jest obowiązany do utrzymywania i kształce- nia swych dzieci ponad swe stosunki majątkowe i zarobkowe. (11- X. 1935 — C II 1234/35).

§ 161. Legitymacja dziecka przedślubnego przez następne mał- żeństwo rodziców nie jest zależna od woli rodziców, lecz następuje z samego prawa, atoli tylko w tym przypadku, gdy mąż matki jest rzeczywiście ojcem dziecka. (15. X. 1935 — C II 979/35).

§ 163. Domniemanie ojcostwa z § 163 nie jest domniemaniem juris ac de jure, lecz może być obalone wszelkimi dowodami. (7. XI. 1935 — C II 1162/35).

§ 166 u. c. i § 16 pierwszej noweli do u. c. Sąd opiekuńczy władny jest w drodze postępowania niespornego zniżyć wysokość alimentów dla dziecka nieślubnego tylko wtedy, gdy wysokość

alimentów nie polega na umowie stron, lecz jest wpływem ustalenia sędziowskiego. (4. VII. 1935 — C II 585/35 i z 21. II. 1936 — C II 2490/35).

§ 166 i 1042. Matka nieślubna może żądać od ojca nieślubnego zwrotu kosztów, poniesionych przez nią na wyżywienie dziecka, za czas przeszły według stanu majątkowego ojca nieślubnego z czasu, kiedy matka łożyła na utrzymanie dziecka, nie zaś z czasu wniesienia skargi. (3. X. 1935 — C II 1018/35 i z 17. X. 1935 — C II 1143/35).

§ 166. Ustalenie ojcostwa nieślubnego, jako przesłanki zasądzenia od ojca zwrotu kosztów, poniesionych przez matkę dziecka lub inną osobę na wyżywienie dziecka, jest dopuszczalne pomimo nie wniesienia skargi przez dziecko nieślubne o to ustalenie. (17. X. 1935 — C II 1143/35).

§ 246 u. c. i § 4 ust. 3 ordynacji o ubezwłasnowolnieniu z 28. VI. 1916 Dzpp Nr. 207. Ubezwłasnowolniony sam zarządza tem, co zarobił swą pilnością, chyba że sąd opiekuńczy zastrzegł doradcy prawo do tego zarządu. W braku takiego ograniczenia ubezwłasnowolniony jest zdolny także do zawarcia i rozwiązania umowy o pracę. (5. XI. 1935 — C II 1331/35).

§§ 326, 451 u. c. i § 28 ustawy hipotecznej z 25 lipca 1871. Dzpp Nr. 95. Za działającego w dobrej wierze należy uważać tylko tego, kto z powodów prawdopodobnych uważał stan, widoczny z księgi gruntowej, za zgodny z materialnym stanem prawnym; dobra wiara jest wyłączona jeżeli nabywca nieruchomości lub prawa hipotecznego przy dołożeniu należytej uwagi i pilności powinien był poznać rzeczywisty stan rzeczy. Same wątpliwości mogą wystarczyć do wyłączenia przyjęcia dobrej wiary. (2. VIII. 1935 — C II 658/35 i z 25. X. 1935 — C II 1399/35).

§ 364. Pojęcie sąsiada w rozumieniu § 364 u. c. nie wymaga bezpośredniego sąsiedztwa gruntów, t. j. wspólnej linii granicznej. Odprowadzanie nieczystości na drogę publiczną, skąd przeciekają one na grunt sąsiada, uzasadnia pozew o zaniechanie. (2. X. 1935 — C II 922/35).

§ 418. Prowadzącym budowę w dobrej wierze jest nietylko ten, kto buduje na mocy tytułu, którego wady są mu nieznanne, zatem np. posiadający w dobrej wierze grunt zabudowywany, lecz także ten, kto jest przekonany, iż właściciel gruntu zgadza się na budowę. (4. LV. 1935 — C II 2718/34).

§ 584 u. c. i dekret nadworny z 14. II. 1846 Zb. ustaw sąd. Nr. 933. W wyroku, orzekającym nieważność piśmiennego rozporządze-

nia ostatniej woli, sąd nie może zastrzec dla stron prawa dochodzenia ważności tego rozporządzenia jako ustnego. (18. VI. 1935 — C II 485/35).

§ 861 *u. c.* Uznanie zobowiązania jest aktem jednostronnym i nie wymaga dla swej ważności przyjęcia ze strony uprawnionego, wobec którego je uczyniono, musi być jednak wyrazem objawu woli, skierowanej na uznanie, t. j. przeświadczenia, że uznane prawo istnieje. (4. IV. 1935 — C II 2718/34).

§ 879. Umowa kupna krowy, zawarta mimo zakazu administracyjnego w sposób domokrażny, nie jest nieważna. (18. IV. 1935 — C II 3099/34).

§ 1217 i 948. Darowizna, zdziałana między narzeczonymi ze względu na zawrzeć się mające małżeństwo, ulega odwołaniu spowodu ciężkiej niewdzięczności, może więc być także zawarta z zastrzeżeniem odwołalności na przypadek takiej niewdzięczności. (24. IX. 1935 — C II 1182/35).

§ 1267. Przy umowach losowych klauzula: „rebus sic stantibus” nie ma zastosowania. Przewidziane w umowie naftowej prawo nabywcy uprawnień naftowych do przedłużenia umowy na dotychczasowych warunkach pozostaje zatem ważne mimo zasadniczej zmiany wartości tych uprawnień, zaszłej w czasie trwania umowy pierwotnej. (10. X. 1935 — C II 1089/35).

§§ 1297, 1295 i 1320. Powożący końmi, który mimo, że wiedział, iż jego konie lękają się pojazdów mechanicznych, nie przytrzymał ich za uzdy przy zbliżaniu się takiego pojazdu, winnym jest nieuwagi. (3. X. 1935 — C II 1032/35).

Patent z 9. VIII. 1854 o postępowaniu niespornych. Dzpp Nr. 208.

§ 92 *ust. 2.* Strona nie jest uprawniona sporządzić sama i przedstawić sądowi inwentarz spadku, któryby mógł stanowić podstawę postępowania spadkowego. Inwentarz spadku musi być sporządzony przez sąd albo wskutek zarządzenia sądu przez notariusza. (13. IX. 1935 — C II 843/35).

§ 102 *ust. 102.* Komisarz sądowy, ustanowiony do przeprowadzenia rozprawy spadkowej, jest tylko wtedy uprawniony do oszacowania realności spadkowych przez znawców, jeżeli przynajmniej jeden ze spadkobierców tego zażądał, albo sąd takie oszacowanie zarządził. (18. X. 1935 — C II 1367/35).

Kodeks handlowy z 17. XII. 1862 Dzpp Nr. 1 z r. 1863.

Art. 281 ust. 2 i art. 317. Przyjęcie wobec banku poręki za dług wekslowy nie wymaga do swej ważności formy piśmiennej. (12. IX. 1935 — C II 663/35).

Art. 381, 387. Spedytor za wykonanie zlecenia, otrzymanego od swego kontrahenta nie jest odpowiedzialny wobec osoby trzeciej, której interes przez wykonanie zlecenia został naruszony. (31. V. 1935 — C II 270/35). *Dr. Włodzimierz Dbałowski,*

Sędzia Sądu Najwyższego.

3. ZABÓR PRUSKI

Ogólna ustawa górnicza z 24. VI. 1865 (pruski zbiór ust. str. 705)

§ 75, 89. Z zestawienia § 75 zezwalającego na zaskarżenie orzeczenia Okręgowego Urzędu Górniczego z § 89, który uprawnia do rozwiązania stosunku służbowego z osobami zdyskwalifikowanemu wypływa wniosek, że na podstawie § 89 można rozwiązać stosunek służbowy dopiero wtedy, gdy urzędnik nadzorczy został prawomocnie pozbawiony kwalifikacyj. Inna interpretacja tych przepisów prowadziłyby do tego, że prawo zaskarżenia decyzji Urzędu Górniczego i ewentualne uchylenie decyzji, pozbawiającej kwalifikacji, byłyby iluzoryczne i bezcelowe, gdyby właściciel kopalni miał prawo już na podstawie decyzji I-szej instancji, częstokroć nie dość uzasadnionej, rozwiązywać stosunek służbowy bez wypowiedzenia. (Wyrok z 9. III. 1936 — C III 1191/34).

*Niemiecka ordynacja przemysłowa z 21. VI. 1869
(Związkowy Dz. Ust. str. 312)*

§§ 16, 26. Objęty ustępem drugim § 16 ord. przem. wykaz przedsiębiorstw, dla których urzędnicy potrzebne jest zezwolenie właściwych władz, jest wykazem zupełnym, którego zmiana, czy to przez skreślenie jakiego z wymienionych w nim przedsiębiorstw, czy też przez uzupełnienie wpisaniem dalszego przedsiębiorstwa dopuszczalna była tylko wskutek postanowienia Rady Związkowej z zastrzeżeniem zatwierdzenia na najbliższym posiedzeniu ciała ustawodawczego (Reichstag). Wobec tych postanowień nie można wyroku tego uważać za przykładowe tylko przytoczenie przedsiębiorstw, wymagających zatwierdzenia władz przed ich założeniem. (Wyrok z 10. II. 1936 — C III 628/34).

Niemiecka ustawa o postępowaniu cywilnem

§ 115 l 1. Jeżeli strona jest objektem dowodowym, jeżeli w szczególności podlega badaniu lekarskiemu zewnętrznemu lub psychiatrycznemu, to wydatki na podróż lub przewiezienie strony

do miejsca badania powinien ponieść i w razie potrzeby zaliczyć Skarb Państwa. (Wyrok z 2. III. 1936 — C III 1220/34).

§ 253. Wdrożenie skargi pod warunkiem jest niedopuszczalne. Uwarunkowanej skargi nie zawierają jednak ani wnioski ewentualne, ani wnioski, które stają się bezprzedmiotowe z oddaleniem żądania głównego lub które z roszczeniem głównym pozostają w takiej zależności, iż mogłyby być uznane za uzasadnione tylko wówczas, gdyby i główne roszczenie było słuszne. Wnioski ewentualne zachodzą tylko wówczas, gdy wypływają z tej samej zasady skargi i zgłoszone są na wypadek, że powód nie przejdzie z wnioskiem stawionym na pierwszym miejscu. O ile jednak wnioski „ewentualne” opierają się na odrębnym stanie faktycznym, chodzi w rzeczywistości o połączenie kilku samodzielnych skarg na podstawie § 260 u. p. c. i co do każdego wniosku, zachodzić muszą przesłanki uzasadniające dopuszczalność skargi, czyli że żaden z nich nie może być uwarunkowany. (Wyrok z 31. I. 1936 — C III 595/34).

§ 265. W razie zbycia przedmiotu sporu w loku procesu powód może, lecz nie potrzebuje żądać zasądzenia na rzecz następcy prawnego. Jeżeli z tej możliwości nie skorzysta, materialna zmiana, powstała wskutek zbycia, przy rozstrzygnięciu sprawy uwzględniona być nie może i wskutek tego niedopuszczalne są zarzuty ze stosunku pomiędzy pozwanym a następcą prawnym powoda. (Wyrok z 7. II. 1936 — C III 1086/34).

§ 268 p. 2. Nie jest zmianą skargi przejście od wniosku o ustalenie do wniosku o świadczenie, jeżeli nie zmienia się podstawa skargi. (Wyrok z 20. III. 1936 — C III 1236/34).

§ 300. Sąd rozpoznający merytorycznie sprawę o odszkodowanie powinien samodzielnie ustalić nie tylko czyn strony pozwanej, uzasadniający jej obowiązek odszkodowania, lecz także wyrządzenie szkody, oraz jej określenie, t. j. wyjaśnić, na czym w konkretnym przypadku polega szkoda, jakie są jej rozmiary, czy zachodzi związek przyczynowy między szkodą a czynem pozwanego i wreszcie oznaczyć sposób odszkodowania, zgodny z przepisami §§ 249—254 k. c. Ustalenia wszystkich powyższych faktów w szczególności zaś sposobu odszkodowania Sąd nie może powierzać biegłym; może wprawdzie przy badaniu okoliczności sprawy i ustaleniu strony faktycznej korzystać z pomocy biegłych, lecz jest obowiązany — po gruntownym i wszechstronnym zbadaniu wszystkich okoliczności sprawy i po zanalizowaniu i ocenie krytycznej opinii biegłych — sam ustalić wyżej wymienione okoliczności, a już w żadnym przypadku nie może powierzać biegłym rozstrzygnięcia pytań prawnych (Wyrok z 24. I. 1936 — C III 511/35).

§ 322. Decyduje nie oznaczenie strony, lecz fakt, kto w rzeczywistości brał udział w procesie. Oznaczenie strony może być sprostowane nawet w prawomocnym wyroku; sprostowania można dokonać także w drodze wykładni wyroku. Jeżeli w szczególności strona występowała pod innym nazwiskiem, wystawiła pełnomocnictwa w charakterze strony i upoważnia adwokata do prowadzenia sprawy w jej imieniu, nie podając właściwego swego imienia, to nie może bronić się, że wyrok nie zapadł przeciwko niej i że jej nie obowiązuje. (Wyrok z 13. I. 1936 — C III 534/34).

§ 322. Na podstawie § 322 u. p. c. wyrok jest tylko o tyle prawomocny, o ile rozstrzyga o roszczeniach, podniesionych w pozwie głównym lub wzajemnym (tę samą zasadę głosi art. 382 k. p. c.). Ani ustalenia faktyczne ani wywody prawne, ani rozstrzygnięcia o stosunkach prawnych, stanowiących przesłanki wyroku o prawach i uprawnieniach w drodze ekscpekcji lub zarzutu pretensji powoda (z wyjątkiem, wymienionym w ustępie 2-gim art. 322 u. p. c.), zawarte w uzasadnieniu wyroku, nie uzyskują mocy prawnej, nie wiążą ani stron, ani Sądu, rozpoznającego nowy spór stron. Moc prawna wyroku (powaga rzeczy osądzonej według k. p. c.) ogranicza się tylko do bezpośredniego przedmiotu wyrokowania. W powództwach o część pretensji prawomocność wyroku ogranicza się tylko do części stanowiącej przedmiot sporu i wyrokowania i w żadnym kierunku oraz pod żadnym względem nie wiąże stron i Sądu przy rozpoznawaniu sporu o inną część pretensji. (Wyrok z 24. I. 1936 — C III 511/35, z 27. I. 1936 — C III 419/35).

§§ 322, 771. Każda, napozór nawet jasna sentencja wyroku, podlega wykładni z motywów. Istnieje bowiem możliwość, że słowa użyte w sentencji, dostosowane do konkretnego stanu faktycznego, mają inne znaczenie, aniżeli przysługuje im w mowie potocznej, że zatem właściwą im treść można stwierdzić dopiero po zaznajomieniu się z uzasadnieniem wyroku. Niemniej wyrok uznający na zasadzie § 771 egzekucję za niedopuszczalną i nakazujący pozwanemu wydanie powodowi zajętych rzeczy ma znaczenie wynikające z dosłownego swego brzmienia, jeżeli uzasadnienie jego wskazuje na to, że wniosek o wydanie rzeczy potraktował sąd jako samodzielne żądanie, jakkolwiek skarga oparta była wyłącznie na przesłankach §-u 771 i na podstawie tego przepisu żądać można tylko uznania egzekucji za niedopuszczalną oraz powód do żadnego świadczenia nie może być zobowiązany. (Wyrok z 7. II. 1936 — C III 1086/34).

§ 549 § 2. Przepis ten nie rozróżnia, czy chodzi tylko o kwestję właściwości sądów w obrębie jednej dzielnicy, czy też właściwości sądów, położonych w różnych dzielnicach i również obojętna jest

kwestja, czy właściwość sądu polega na przepisie z § 12 i nast. u. p. c, czy jak w danym wypadku na innych przepisach. (Wyrok z 6. XII. 1936 — C III 472/34).

§§ 564, 585. Utrzymane w mocy mogą być tylko takie części sentencji, które mają prawnie samodzielne istnienie, czyli takie, które urósłszy w moc prawną, zdolne są normować ostatecznie odnośną część spornego stosunku pomiędzy stronami. Do takich części nie należy roszczenie o świadczenie, jeżeli Sąd Najwyższy uzna za wadliwe orzeczenie co do świadczenia wzajemnego, od którego uzależniono osądzone świadczenie. Roszczenie o świadczenie nie może bowiem uzyskać mocy prawnej, dopóki nie rozstrzygnięto ostatecznie o roszczeniu i o roszczeniu wzajemnym. (Wyrok z 6. XII. 1935 — C III 410/34).

§ 769. W myśl właściwej wykładni §-u 769 zabezpieczenie odpowiada wierzytelności jako zastaw za szkodę wynikającą z tegoż skutkiem wstrzymania egzekucji nie można było przeprowadzić egzekucji w chwili jej wstrzymania, nie zaś za samą wierzytelność, chyba, że uchylono dokonane już kroki egzekucyjne, w którym to wypadku wartość zastawu przenosiłaby się na złożone zabezpieczenie. (Wyrok z 10. II. 1936 — C III 452/35)5.

Niemiecka ordynacja upadłościowa.

§§ 73, 87, 94, 97. Sąd nie ma obowiązku zawiadamiania członków wydziału wierzyteli o ich wyborze. Jeżeli członkowie wydziału byli obecni na zebraniu, na którym ich obrano, zawiadomienie wogóle nie jest potrzebne. Nieobecnych zawiadomić może zarządca lub inni wierzyciele lub też sami członkowie mogą dowiedzieć się o wyborze z protokołu zebrania wierzyteli. O odpowiedzialności więc członków wydziału wierzyteli za pełnienie obowiązków nie decyduje zawiadomienie ich przez sąd o obraniu, lecz wyłącznie okoliczność, czy o obraniu się dowiedzieli, wybór przyjęli i urzędu się nie zrzekli. (Wyrok z 3. II. 1936 — C III 110/35).

Niemiecka ustawa o przetargach przymusowych.

§§ 180 i nast. Przedaż przymusowa w myśl §§ 180 i nast. jest zakończona z chwilą ustalenia kwoty pozostającej do podziału pomiędzy współwłaścicieli. Sąd egzekucyjny nie jest wogóle powołany do podziału. Jeżeli powstaje pomiędzy współwłaścicielami spór o podział, to należy pieniądze zdeponować, a o tem, kto je otrzyma, rozstrzyga sąd procesowy. (Wyrok z 14. II. 1936 — C III 300/34)-

Niemiecki kodeks cywilny.

§§ 133, 157. W razie ustanowienia żyta jako stały miernik wartości roszczenia na wypadek spadku złotego obowiązuje cena żyta dopiero w przypadku zachwiania się złotego in minus. Nie może natomiast cena żyta być kwestjonowana z tej przyczyny, że wysokość jej kształtuje się pod wpływem okoliczności niezależnych od spadku pieniądza, o ile wyjątkowo z względów słuszności nie należy stosować klauzulę rebus sic stantibus. (Wyrok z 7. II. 1936 — C III 557/34).

§ 134. Jeżeli właściciel nieruchomości rentownej, której zbycie zależne jest od zezwolenia OUZ, nie mogąc gospodarować osobiście ani dla chwilowego braku zezwolenia OUZ oddać upatrzonemu nabywcy niezwłocznie gospodarstw na własność, dał mu pełnomocnictwo zwykłe do zarządzania gospodarstwem za określone w jakikolwiekby sposób wynagrodzenie, gdyby nawet dał mu zwykłe odwoławcze pełnomocnictwo do sprzedaży majątku lub do przewłaszczenia go sobie po uzyskaniu potrzebnego na to zezwolenia, to taka umowa nie przeciwiałyby się prawu, gdyż właściciel pozostawałby nim w dalszym ciągu i mógłby każdej chwili gospodarstwem rozporządzać. Jeżeli jednak umowa stron i danie nieograniczonego „nieodwołalnego” pełnomocnictwa miało to znaczenie i ten cel, że właściciel oddaje upatrzonemu nabywcy nieruchomość w posiadanie i użytkowanie na zawsze na rzecz nabywcy, który wyłącznie ma ją rozporządzać, do czego ma służyć nieodwoławcze pełnomocnictwo i to właśnie ze względu na niemożliwość przewłaszczenia nieruchomości w sposób legalny, to taka umowa, treścią swą godząca w zakaz ustawy (ust. o wł. rent. z 8. VI. 1896 i § 119 ust. wpraw. kc.) pozbycia nieruchomości bez zezwolenia OUZ, przenosząca na upatrzonogo nabywcę wszystkie uprawnienia wypływające z prawa własności, w szczególności posiadanie, ciągnięcie zysków, otrzymywanie dochodów i rozporządzanie nieruchomością — byłaby na podstawie §-u 134 kc nieważną. (Wyrok z 9. III. 1936 — C III 712/34).

§ 138. Umowa o zaniechanie doniesienia karnego wzamian za pokrycie szkody wyrządzonej czynem karygodnym nie uchybia dobrym obyczajom, jeżeli w kołach społeczeństwa, do których należą obie strony, tego rodzaju umowa nie jest uznana za sprzeczną z dobrymi obyczajami, a także z uwagi na jej treść i cel oraz pobudki, jakimi kierowały się strony, nie można się w niej dopatrzeć kolizji z dobrani obyczajami. (Wyrok z 16. III. 1936 — C III 375/34).

§ 276. Stronie, która wywołała u strony przeciwnej przekonanie, że zwiąże się z nią umową, nie wolno podejmować czynnością, które dojście umowy do skutku mogą unicestwić (culpa in contrahendo). Dlatego cofnięcie wniosku o zezwolenie na przewłaszczenie

nie zobowiązuje zasadniczo do świadczenia odszkodowania. Fakt jednak, że kupująca z powodu nieporozumienia na tle umowy sprzedającej twarz oblała warem, usprawiedliwia pogląd, że cofnięcie wniosku przedstawia ochronę własnych interesów sprzedającej przez zapobieżenie możliwości powtórzenia się podobnego zajścia, a nie chęć wyrządzenia szkody, wskutek czego odpada culpa in contrahendo. (Wyrok z 20. III 728/34).

§§ 276, 278, 839. Kto powoduje inną osobę także w swoim interesie do powierzenia mu swej własności, przejmuje troskę nad powierzoną mu rzeczą. Do zakresu tej troski należy odpowiednie jej przechowanie. Z wypełnieniem tego rodzaju obowiązku liczy się osoba oddająca swą rzecz. Wobec tego pomiędzy przyjmującym a oddającym przechodzi do skutku prywatno-prawny stosunek o przechowanie nawet wówczas, gdy oddania dokonuje się w urzędzie publicznym. W szczególności dotyczy to świadectw dołączonych do wniosków o przyjęcie do służby i na urządzie przyjmującym ciężą wszelkie obowiązki z takiego stosunku. Jakkolwiek zaś przyjmujący na przechowanie nie utrzymuje żadnej zapłaty, to niemniej odpowiada on w granicach §§ 276, 278 kc. Złagodzenie bowiem odpowiedzialności przechowawcy w §-ie 690 kc polega na względach słuszności, które w wypadku powyższym nie zachodzą, skoro oddanie rzeczy następuje także w interesie otrzymującego. Wobec tego roszczenie o odszkodowanie za zagubienie świadectwa ma swe oparcie w zwykłej odpowiedzialności kontraktowej otrzymującego, wpływającej z umowy o przechowanie. (Wyrok z 31. I. 1936 — C III 968/34).

§ 276, 556, 568. Wynajęcie mieszkania w imieniu własnym dla osoby trzeciej nie zwalnia najemcy z obowiązku oświadczenia przewidzianego w §-ie 568. Wynajemca nie odpowiada już za to, że po ułożeniu stosunku najmu nie zawiadomił wynajemcy o niewyprowadzeniu się osoby trzeciej. Odpowiedzialność wynajemcy uzasadnić może! tylko działanie zmierzające do wykorzystania niewiedomości najemcy w celach ciągnięcia korzyści z dobrego płatnika. Najemca ma obowiązek usunięcia osoby trzeciej przez wdrożenie przeciwko niemu pozwu eksmisyjnego, nie może zaś obowiązku tego przerzucić na wynajemcę. (Wyrok z 27 III. 1936 — C III 747/36).

§ 364. Nowacja nastąpić może także wówczas, jeżeli zobowiązanie w miejsce zapłaty, w szczególności przez danie wekslu, przejmie osoba trzecia a nie pierwotny dłużnik. W tym wypadku nie ma jednak zastosowania reguła interpretacyjna z §-u 364 ust. 2, albowiem odnosi się ona wyłącznie do zobowiązań, przejętych przez pierwot-

nego dłużnika samego. Otrzymanie weksłu na istniejące zobowiązanie nie przedstawia według zwyczajów przyjętych w życiu potocznym żadnej nowacji, a raczej tylko wzmocnienie zobowiązania dalszą obligacją. Ponieważ zaś w wypadkach, w których wierzyciel otrzyma dalsze zobowiązanie dla zapłaty, z reguły korzystać powinien w pierwszym rzędzie z tego dalszego zobowiązania, a dopiero, gdy dochodzenia te zawiodą, powinien się oprzeć na zobowiązaniu pierwotnym, przeto niezwracanie się po otrzymaniu weksłu do dłużnika pierwotnego o zapłatę również nie świadczy o woli nowacji. (Wyrok z 14. II. 1936 — C III 637/34).

§ 378. Na dopuszczalność potrącenia w toku sporu nie wpływa okoliczność, że roszczenie wzajemne jest pogrążone w procesie. (Wyrok z 13. III. 1936 — C III 1736/35).

§ 415. Okoliczność że dodatkowe czynności z §-u 415 podejmuje poprzedni dłużnik dopiero po latach, nie potrzebuje być dowodem braku zgody stron co do przejęcia długu. Niekorzystanie długi czas z umowy przejęcia mogłoby świadczyć w szczególnych warunkach jedynie o woli zrzeczenia się praw z tej umowy. (Wyrok z 17. I. 1936 — C III 543/35).

§ 626. Bójka poza pracą pomiędzy sztygarem a dozorcą maszynowym nie może uzasadnić ważnej przyczyny do natychmiastowego wypowiedzenia stosunku pracy, jeżeli nie dochodzą dalsze szczególne okoliczności, jak jaskrawe uchybienie dyscyplinie służbowej lub naruszenie autorytetu pracownika uniemożliwiające dalszą współpracę. (Wyrok z 24. II. 1936 — C III 176/35).

§ 652. Chociaż zawarcie umowy z osobą wskazaną przez pośrednika przemawia za tem, że działanie pośrednika pozostaje w przyczynowym związku z dojściem umowy do skutku, to jednak dopuszczalny jest dowód, że związek ten został przerwany i że umowę zawarto skutkiem samoistnej interwencji innego pośrednika. Jeżeli jednak układy rozpoczęte skutkiem starań pierwszego pośrednika uległy jedynie przerwie, lub jeżeli wskazanie kontrahenta było jedną chociaż współdziałającą przyczyną, to gdyby nawet przez wkroczenie innego pośrednika układy zostały podjęte i doprowadziły do pomyślnego skutku, pierwszy pośrednik mógłby podnosić roszczenie o zapłatę stręcznego. (Wyrok z 14. II. 1936 — C III 1065/34).

§ 818. W razie nieważności umowy dzierżawnej dzierżawca wzbogacony jest o kwotę, którą musiałyby łożyć na czynsz dzierżawny odpowiadający mierze przeciętnej, jeżeli po odliczeniu tej kwoty od osiągniętych korzyści nie doznał żadnej straty, a nawet przeciw-

nie ciągnął z gruntu korzyści. (Wyrok z 20. III. 1936 — C III 728/34).

§§ 823, 826. Niewykonanie zobowiązania samo przez się nie jest czynem niedozwolonym. Jenakiże rozmyślne wyrządzenie szkody przez niewykonanie ważnego zobowiązania jak również nakłanianie do złamania ważnej umowy lub udział w niem może w pewnych okolicznościach stanowić czyn niedozwolony, przewidziany w § 826. (Wyrok z 24. II. 1936 — C III 1648/35).

§ 832. Przy odpowiedzi na pytanie, czy obowiązany do nadzoru spełnił swe obowiązki, wchodzi w rachubę z jednej strony właściwości osoby wymagającej nadzoru i miara niebezpieczeństw, jakimi może ona zagrażać osobom trzecim, z drugiej zaś strony własne stosunki obowiązane, do nadzoru. Miarę nadzoru, jakim winni rodzice otoczyć swoje dziecko, określać należy według tego, czego można wymagać od liczących się z wiekiem i rozwojem dziecka rozumnych rodziców z uwzględnieniem ich gospodarczego położenia, ich własnych interesów i obowiązków zawodowych. Czuwanie nad dzieckiem blisko pięcioletniem krok za krokiem nie może być uważane za obowiązek objęty przepisem § 832 k. c. (Wyrok z 31. I. 1936 — C III 151/35).

§§ 847, 1380. Nawiązka za ból należna żonie jak i pretensja o uiszczenie tej nawiązki przy ustawowym stanie majątkowym małżonków, jest niezależnie od okoliczności, czy pretensja powstała przed czy po zawarciu małżeństwa, mieniem wniesionem, o które mąż na podstawie § 1380 ad. 1 k. c. może skarżyć zobowiązanego do odszkodowania we własnym imieniu. (Wyrok z 24. I. 1936 — C III 536/34).

§ 1143. Właściciel nieruchomości, który za uiszczeniem sumy hipotecznej żąda od wierzyciela odcedowania hipoteki, nie świadczy celem zapłaty (solvendi causa), lecz celem kupna wierzytelności hipotecznej (emendi causa). Następuje zatem nie skutek zapłaty, czyli wygaśnięcie wierzytelności, lecz przejście jej na cesjonariusza wraz z hipotecznym zabezpieczeniem. (Wyrok z 17. I. 1936 — C III 562/34).

§§ 2233, 2242 ust. 3. Brak na protokóle podpisu sekretarza, którego notariusz użył jako pomocniczej siły pisarskiej, nie jest żadnym uchybieniem, albowiem protokół podpisać mają „osoby współdziałające” (§ 2242 ust. 3 kc), owe zaś osoby wymienia § 2233 kc. (Wyrok z 14. II. 1936 — C III 1065/34).

Rozporządzenie Naczelnej Rady Ludowej z 25. V. 1919 dotyczące zezwolenia na przywłaszczenie nieruchomości (Tyg. Urząd, Nacz. Rady str. 140).

Art. 1. Zezwolenie na przewłaszczenie idealnej części nieruchomości mieści w sofcie zezwolenie na przewłaszczenie nieruchomości w całości. Zezwolenie nie traci swej skuteczności przez to, że z uwagi na stan majątkowy zamężnej nabywczyni, której je udzielono, nieruchomość staje się współwłasnością jej męża, któremu zezwolenia odmówiono. (Wyrok z 24. II. 1936 — C III 257/35).

Rozporządzenie Ministerstwa b. dzielnicy pruskiej z 24. II. 1920 dotyczące rozłączenia urzędu nauczycielskiego od organistowskiego (Dz. Urząd. Min. b. dzieln. pr. poz. 282).

Organiczne połączenie urzędu organisty z urzędem nauczycielskim nie dowodzi, że nieruchomość przekazana na cele uposażenia organistówki była własnością lub współwłasnością kogo innego aniżeli kościoła. Po uchyleniu powyższego połączenia nauczyciel wzgl. władza szkolna nie mogą podnosić żadnego roszczenia o posiadanie lub używanie nieruchomości na podstawie jej poprzedniego przeznaczenia. Roszczenia ich mogą mieć oparcie wyłącznie w rozliczeniu. Jednak nauczyciel względnie władza szkolna wykazać muszą przesłanki rozliczenia, którego wynik usprawiedliwia ich roszczenie. (Wyrok z 7. II. 1936 — C III 1395/35).

Śląska ustawa o ochronie lokatorów z 16. XII. 1926 (Śl. Dz. Ust. nr. 29).

Art. II l. 2 p. b. Bezwzględnie nieprzyzwoite zachowania się lokatora uzasadniają znieważenia wynajemcy oraz lekkomyślne nieusprawiedliwione donosy na niego do Prokuratora, przyczem nieistotną jest okoliczność, czy wynajemca zażądał ukarania donosiela. (Wyrok z 13. III. 1936 — C III 1079/34).

Art. 29. Wynajemca, który wykonać nie może wyroku eksmisyjnego z powodu niedostarczenia przez gminę t. zw. mieszkania z konieczności, nie może dochodzić przeciwko gminie zapłaty o czynsz na podstawie ust. z 30. V. 1908 o siedzibie wsparcia (Dz. Ust. Rzeszy str. 380) łącznie z przepisami o prowadzeniu cudzych spraw bez polecenia, gdy z uwagi na to, że lokator nie mógł się znaleźć bez dachu nad głową, nie weszły w zastosowanie przepisy ustawy z 30. VIII. 1908, dla czego nie było też podstawy do negotiorum gestio. (Wyrok z 3. IV. 1936 — C III 1117/34).

M. Lisiewski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO NAJW. TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

/. POSTĘPOWANIE PRZED NAJW. TRYBUN. ADMIN. I PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJNEMI

2. Postępowanie przed władzami administracyjnymi.

109. Przewidziane w ustępie 2 art. 77 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym poz. 341 Dz. Ust. zgłoszenie żądania pouczenia o środkach prawnych, jak i udzielenia tego pouczenia, wymagają sformułowania na piśmie, jużto w odrębnym akcie pisemnym, jużto protokółarnie. (21. lutego 1936 r. L. Rej. 4810/32).

110. Z art. 85 (ustęp 1) w łączności z art. 93 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym (poz. 341 Dz. Ust. z r. 1928) wynika, że instancja odwoławcza jest do rozpoznania sprawy w częściach przez odwoławcę niezakwestjonowanych tylko uprawniona, nie zaś obowiązana. (18 lutego 1936 r. L. Rej. 220/33).

//. SPRAWY URZĘDNICZE

1. Prawa i obowiązki służbowe.

111. Służba w b. Wojskowej Straży Kolejowej (Instr. Tymcz. dla Straży Kolejowej — Monitor Polski Nr. 59/1919 i Dz. Rozk. Wojsk. Nr. 1542/1919 str. 1131) nie jest faktyczną służbą czynną w rozumieniu ust. 1 art. 88 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o Policji Państwowej z 6 marca 1928 poz. 257 Dz. Ust., podlegającą uwzględnieniu przy odliczaniu, określonego w tym przepisie — pięciolecia. (20. stycznia 1936 r. L. Rej. 7323/32).

3. Emerytury i zaopatrzenia.

112. Do 4-letniego okresu studjów wyższych, o którym mowa w art. 37 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r., policzalny jest czas studjum odbytego na innym fakultecie, o ile został on przez odnośne władze uniwersyteckie zaliczony do okresu studjów, zakończonego przepisowemi egzaminami. (21 lutego 1936 r. L. Rej. 4487/32).

113. Na orzeczenie władzy, zapadłe przy rozstrzygnięciu odwołania z art. 32 ustawy z 11 grudnia 1923 o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych, w brzmieniu ogłoszonym pod poz. 380/31 Dz. Ust., w przedmiocie

zamierzonego przeniesienia w stan spoczynku, służy skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. (19 grudnia 1935 r. L. Rej. 3285/32).

III. SPRAWY SKARBOWE

1. Cła i monopole.

114. Przed odpowiedzialnością za nadmierne ubytki spirytusu, zawinione przez kierownika gorzelnii, nie chroni przedsiębiorcy gorzelnii przepis ust. 3 art. 22 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 11 lipca 1932 r. poz. 586 Dz. Ust., nawet w razie braku zawinienia po jego stronie. (13 stycznia 1935 r. L. Rej. 7738/33).

Należyłość i, opłaty stempłowe.

115. Użyty w p. 3 ust. 1 art. 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o zapobieganiu upadłości na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz sądu okręgowego w Katowicach z 6 marca 1928 r. poz. 244 Dz. Ust. termin „opłaty skarbowe” obejmuje także i koszty skarbowe. (18 lutego 1936 r. L. Rej. 1231/32).

16. Z punktu widzenia przepisu, zawartego w art. 102 ust. 1 lit. b) u. o. s. przestemplowanie dotychczasowych akcji, dokonane w wyniku powiększenia kapitału akcyjnego spółki akcyjnej — jest równoznaczne z emisją nowych akcji. (5 lutego 1936 r. L. Rej. 6322/34).

117. Niezałączenie do odwołania pisma, o którym mówi art. 47 ust. 1 u. o. s. nie powoduje pozostawienia tego odwołania bez rozpoznania. (26 lutego 1936 r. L. Rej. 4310/31).

3. Podatek dochodowy.

118. a) Pod przepis art. 112/a — wprowadzone ustawą z dnia 7 listopada 1931 Dz. Ust. poz. 771 do ustawy o państwowym podatku dochodowym, podpadają także wynagrodzenia emerytalne.

b) Przepis art. 112/a — wprowadzonego ustawą z dnia 7 listopada 1931 r. Dz. Ust. poz. 771 do ustawy o państwowym podatku dochodowym ma zastosowanie także do wynagrodzeń wypłaconych w 1931 r. (7 stycznia 1936 r. L. Rej. 3883/33).

119. Postanowienia art. 10 umowy polsko-austriackiej o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu (poz. 704/33 Dz. Ust.) nie uchylają w stosunku do osób prawnych ustanowionej w art. 2 te same umowy zasady opodatkowania dochodu z wierzytelności hipotecznych. (20 stycznia 1936 r. L. Rej. 2345/35).

120. Odszkodowanie umowne, zapłacone przez właściciela domu najemcy z powodu niewykończenia i nieoddania w umówionym terminie najętego lokalu, jest wydatkiem potrącalnym. (20 stycznia 1936 r. L. Rej. 7739/32).

121. Od decyzji Izb Skarbowych, wydanych w drodze nadzoru, stronom nie przysługuje środek prawny odwołania do Ministerstwa Skarbu, o ile specjalne przepisy inaczej nie stanowią. (24. kwietnia 1934 r. L. Rej. 2156/32).

4. Podatek przemysłowy.

122. Butelki nabyte przez browary i fabryki wód gazowych, w celu dostarczenia w nich odbiorcom piwa lub wody, lecz tymże odbiorcom nie sprzedawane, a jedynie oddawane z zastrzeżeniem zwrotu, zabezpieczonego kaucją, nie zużywają się w prowadzonym przemyśle w rozumieniu art. 7 lit. a) ustawy z dnia 15 lutca 1925 r. Dz. Ust. poz. 550 o państwowym podatku przemysłowym. (17 stycznia 1936 r. L. Rej. 7059/33).

123. Brak jakiegokolwiek udokumentowania choćby niektórych tylko pozycji rozchodowych stanowi konieczny powód do uznania ksiąg handlowych za nieprawidłowe w granicach art. 7 ustawy o państwowym podatku przemysłowym (poz. 110/32 Dz. Ust.). (27 stycznia 1936 r. L. Rej. 9143/33).

6. Inne podatki i opłaty.

124. Pod obowiązek podatkowy na zasadzie art. 2 p. 3 ustawy o podatku od kapitałów i rent (poz. 517/20 Dz. Ust.) nie mogą być podciągnięte przychody, płynące z transakcji o cechach, wykluczających uznanie jej za transakcję o charakterze pożyczkowym. (5. lutego 1936 r. L. Rej. 6738/33).

IV. SPRAWY ROLNE

1. Reforma rolna.

125. Użyte w art. 71 ustawy o wykonaniu reformy rolnej poz. 1/1936 Dz. Ust. określenie „cenai spekulacyjnie wygórowana” należy rozumieć „cena zbyt wygórowana”. (16. stycznia 1936 r. L. Rej. 4822/33).

2. Komasaja gruntów.

1266. Ustawa scaleniowa z 11 sierpnia 1923 poz. 883/27 Dz. Ust., w szczególności w art. 6 ust. 1, nie zawiera nakazu, aby wydzielona w wyniku scalenia osady była objęta jedną obwodnicą,

a wobec tego przepis § 53 rozporządzenia wykonawczego z 27 sierpnia 1928 r. poz. 763 Dz. Ust. nie jest sprzeczny z powołaną ustawą. (9 stycznia 1936 r. L. Rej. 1254/33).

4. *Uwłaszczenia.*

127. Postanowienie, objęte ostatniem zdaniem ustępu 1 p. à) art. 1 ustawy uwłaszczeniowej z 20 czerwca 1924 r. poz. 254/29 Dz. Ust., co do sposobu obliczania maksymalnej normy gruntów podlegających uwłaszczeniu, nie dotyczy wypadków współdziedziczenia, a tyłka wypadków współdzierżawienia. (29 listopada 1935 r. L. Rej. 3804/33).

128. Okręgowa Komisja Ziemska nie jest w stosunku do Komisji Uwłaszczeniowej władzą nadzorczą w rozumieniu art. 101 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnem (poz. 341/28 Dz. Ust.). (7 lutego 1936 r. L. Rej. 54/33).

V. *UBEZPIECZENIA*

129. Przeniesienie ogółu ubezpieczeń według § 70 ustawy ubezpieczeniu pensyjnym z 16 grudnia 1906 (austr. dz. u. Nr. 1 z 1907 r.) z jednego zakładu zastępczego na inny z dniem 1 lipca 1924 r., w którym weszło w życie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 28 czerwca 1924 (poz. 572 Dz. Ust.), wymaga przeliczenia rezerw premjowych według zasad waloryzacyjnych tego rozporządzenia. (16 stycznia 1936 r. L. Rej. 1434/31).

130. Hodowla ryb nie jest przedsiębiorstwem handlowem w rozumieniu art. 4 ustawy z 19 maja 1920 r. (poz. 272 Dz. Ust.) o ubezpieczeniu na wypadek choroby. (14 lutego 1936 r. L. Rej. 37/33).

131. Wstrzymanie świadczeń z powodu braku pracy na podstawie przepisów art. 17 i 56 prawa z 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (poz. 911 Dz. Ust.) powoduje zawieszenie biegu przedawnienia roszczeń o uzupełnienie powyższych świadczeń, przewidzianego w § 23 rozporządzenia ministerjalnego z 13 czerwca 1930 r. poz. 459 Dz. Ust. (25. lutego 1936 r. L. Rej. 6170/33).

VII. *SPRAWY WODNE, GÓRNICZE I DROGOWE*

132. Z porównania postanowień p. 4 ustępu 1 art. 77 ustawy wodnej (p. 574 Dz. Ust. z r. 1928) z postanowieniami, zawartemi w p. 5 ust. 1 tegoż art. wynika, że pierwsze z nich, o ile chodzi o obowiązek utrzymania wody przez jej właściciela, mają na względzie tylko wody w łożyskach naturalnych. (30 stycznia 1936 r. L. Rej. 7261/33).

VIII. SPRAWY INWALIDZKIE I WOJSKOWE

133. Stałe urlopowanie nie podpada pod pojęcie rozwiązania stosunku czynnej służby wojskowej w rozumieniu art. 29 ust. 1 pkt. 1 ustawy inwalidzkiej z 17 marca 1932 r. poz. 238 Dz. Ust. (7 stycznia 1936 r. L. Inw. 652/35).

IX. SPRAWY KOŚCIELNE WYZNANIOWE I SZKOLNE

134. Przewidziane w art. 10 przepisów o organizacji gmin wyznaniowych żydowskich (poz. 500 Dz. Ust. z 1928) wymogi formalne dokumentów, obowiązujących gminę, nie mają zastosowania do, wnoszących imieniem zarządów tych gmin, pism odwoławczych od decyzji państwowych władz nadzorczych. (28. lutego 1936 r. L. Rej. 2843/33).

135. Dla oceny charakteru średniej szkoły technicznej w Rzeszy Niemieckiej, której ukończenie jest w myśl art. 6 ustęp 2 ustawy z 21 września 1922 poz. 823 Dz. Ust. jednym z warunków zachowania tytułu inżyniera, miarodajnym jest ustrój szkolnictwa według ustawodawstwa niemieckiego. ((30. stycznia 1936 r. L. Rej. 5869/33).

XI. SPRAWY SANITARNE

136. Przez czas obowiązywania przepisów, objętych art. 197, 198 i 204 Kodeksu Karnego z r. 1903, władze administracyjne nie były kompetentne do orzekania, na zasadzie art. 76 ustawy z r. 1844 dla materjalistów, kar za te czyny czy zaniedbania, które w wymienionych przepisach Kodeksu Karnego były przewidziane. 9 grudnia 1935 r. L. Rej. 8655/32).

XII. OBYWATELSTWO I PRZYNALEŻNOŚĆ

137. Osoby, które na terytorjum byłej Litwy Środkowej posiadały nieruchomość w dniu wejścia w życie dekretu z 7 stycznia 1921 r. (Dz. Urz. Tymczasowej Komisji Rządzącej w Wilnie Nr. 4) stworzyły tamże zamieszkanie przed dniem 1 stycznia 1919 r., nabyły na podstawie art. 1 p. 2 powyższego dekretu w łączności z rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 sierpnia 1922 r. (poz. 565) obywatelstwo polskie także w tym razie, gdyby zamieszkania tego nie posiadały w dniu wejścia w życie wymienionego dekretu. (25 lutego 1936 r. L. Rej. 9132/33).

XIV. SPRAWY PRZEMYSŁOWE

138. Same zarządzenie zmian w istniejącym podziale na okręgi kominiarskie, lub uchylene tego podziału, nie może być uważane

za naruszenie praw nabytych koncesjonariusza w rozumieniu § 16 rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z 7 grudnia 1827 r. (poz. 942 Dz. Ust.). (4 marca 1936 r. L. Rej. 8845/33).

RÓŻNE

139. W myśl art. 1 § 3 konwencji górnośląskiej z dnia 15 maja 1922 r., uzupełnionej przez deklarację z dnia 19 czerwca 1922 r. Dz. Ust. R. P., poz. 377, na ziemiach Górnego Śląska, podległych plebiscytowi, miały moc obowiązującą tylko te niemieckie ustawy, które zostały ogłoszone *do dnia 10 lutego 1920 r.*, ustawy zaś niemieckie, ogłoszone po tym terminie, obowiązywały tylko o tyle, o ile zostały zaaprobowane przez odpowiedni dekret komisji międzysojuszniczej, należycie ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Górnego Śląska. (21 stycznia 1936 r. L. Rej. 6302/32).

140. Art. 6 rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 20 lipca 1920 r. (poz. 426 Dz. Ust.) w przedmiocie ochrony granic utracił moc obowiązującą z dniem wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 grudnia 1927 r. (poz. 996 Dz. Ust.). (14. lutego 1936 r. L. Rej. 10879/32).

141. Ograniczenie udziału w zgromadzeniu publicznym przez żądanie kart wstępu samo przez się nie pozbawia tego zgromadzenia charakteru zgromadzenia publicznego. (27. stycznia 1936 r. L. Rej. 295/33).

142. Jeśli władza administracyjna dojdzie do przekonania, że co do majątku, przyznanego pewnej osobie dekretem dziedzictwa, zachodzą warunki utworzenia fundacji, to uprawniona jest po myśli art. 74 prawa o postępowaniu administracyjnym poz. 341/28 Dz. Ust. do wydania w tym względzie tymczasowej decyzji. (27 stycznia 1936 r. L. Rej. 5825/33).

Dr. Wł. Orski,

b. Prezes Najw. Trybunału Admin.

ORZECZNICTWO NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO

/. Ustawa z dnia 2 stycznia 1936 r. o amnestji
(Dz. Ust. R. P. Nr. 1 poz. 1).

Art. 2. W wypadku gdy czyn, popełniony przed dniem 11-go listopada 1935 r., skwalifikowano w akcie oskarżenia jako wyst. z art. 152 kk., zaś sąd uzna go jedynie za wyk. z art. 18 Prawa

o wykroczeniach, to winien w myśl § 306 pkt. 4 wpk. w związku z art. 2 ust. 1 i 3 ustawy o amnestji sprawcę uwolnić od oskarżenia o wyst. z art. 152 kk., względnie postępowanie umorzyć. Niedopuszczalne natomiast jest skazanie w tych warunkach sprawcę za wykr. z art. 18 Prawa o wykroczeniach i następnie darowane na podstawie amnestji orzeczonej kary. (6. IV. 1936 r. R. 62/36).

Art. 2 w związku z art. 6. Niezależnie od ogólnego przepisu zawartego w art. 2 ustęp 1 ustawy o amnestji, wykroczenia (np.: z art. 57 Prawa o wykroczeniach), popełnione umyślnie na szkodę Skarbu Państwa — wyłączone są z pod amnestji na mocy art. 6 ust. 1 pkt. 6 tejże ustawy o amnestji. (24. II. 1936 r. R. 459/35).

Art. 8. 1. Łagodzenie kary łącznej w myśl przepisu art. 8 ust. 2 ustawy o amnestji jest fakultatywne — jakoteż w myśl tego przepisu w razie zbiegu przestępstwa amnestji niepodlegającego z przestępstwami amnestji podlegającymi, sąd może a nie musi karę łączną złagodzić według słusznego uznania, które wymaga by złagodzenie kary łącznej było dokonane tylko w ten sposób, aby te złagodzona kara w żadnym wypadku była niższa od kary, orzeczonej za przestępstwo niepodlegające amnestji. W przeciwnym bowiem razie przestępca, który dokonał kilku przestępstw, z których tylko niektóre podlegają amnestji, znalazłby się w położeniu korzystniejszym od tego przestępstwa, który dopuścił się tylko jednego przestępstwa, amnestji niepodlegającej, a co oczywiście nie leżało w intencji ustawodawcy i nawet byłoby sprzeczne z zasadami powołanej wyżej amnestji. ((18. III. 1936 r. R. 68/36).

2. Zasada słuszności, którą sąd powinien się kierować przy złagodzeniu kary łącznej w myśl art. 8 ust. 2 ustawy o amnestji, wymaga by sąd przy stosowaniu tego przepisu uwzględnił zarówno rozmiary w jakich korzysta z amnestji przestępstwo jej podlegające jako też i stosunek kary orzeczonej za to przestępstwo do wymierzonej kary łącznej — i dopiero w oparciu się o te przesłanki karę łączną złagodzić zgodnie z wymaganiami słuszności. (31. III. 1936 r. R-95/36).

Art. 16. Art. 16 ustęp 2 ustawy o amnestji nakazuje rozstrzygnięcie zarzutów i wątpliwości, powstałych w związku ze stosowaniem ustawy amnestyjnej — w trybie art. 555 k. p. k. Postępowanie w trybie art. 555 k. p. k. obowiązuje zarówno sądy powszechne jak i wojskowe, przyczem § 2 art. 555 k. p. k. dopuszcza zażalenie w przedmiocie rozstrzygnięć (postanowień względnie uchwał) sądu I. instancji. Skoro zatem ustawodawca w ustawie z dnia 2. I. 1936 r., będącej w stosunku do ustawy wojskowej postępowania karnego — usta-

wą późniejszą, nakazał postępowanie w trybie art. 555 k. p. k., należy również w stosunku do terminu zażalenia na uchwałę sądu I instancji opierać się na postanowieniu art. 222 § 1 łącznie z art. 223 k. p. k., w którym to względzie jako termin zasadniczy obowiązuje 7-dniowy termin zawity od daty ogłoszenia postanowienia, a jeśli ustawa nakazuje doręczenie odpisu postanowienia, to termin liczyć należy od daty doręczenia postanowienia. W konsekwencji należy stwierdzić, że zażalenie na uchwałę sądu wojskowego w przedmiocie stosowania amnestji, wniesione po 7-miu dniach, uznać należy za niedopuszczalne. (31. III. 1936 r. R. 108/36).

77. *Kodeks karny,*

Art. 127. Istotna cecha pojęcia „publiczności” leży pod względem przedmiotowym w sposobie działania, zaś pod względem podmiotowym w świadomości sprawcy, że użyty przezeń środek działania ma cechy działania „publicznie”, przyczem zamiętu do zachodzą wówczas, jeśli działanie „dochodzi lub dojść może do wiadomości większej ilości osób, a sprawca bądź tego chce, bądź możliwość tę przewiduje i na to się godzi. (Art. 14 § 1 kk.). Wpisanie słów obrażających wojsko przez komendanta warty do książki wartowniczej — stanowi przestępstwo z art. 127 kk., dokonane nie tylko publicznie, ale nadto w miejscu i czasie zajęć urzędowych wojska. (18. VII. 1935 r. R. 232/35).

Art. 132. Celem przepisu art. 132 kk. nie jest ochrona czci osobistej wymienionych w tym artykule osób, lecz ochrona interesu publicznego. Działanie posterunkowego policji państwowej, zmierzające do wylegitymowania osoby mu nieznanej, podjęte w interesie bezpieczeństwa Państwa i w wykonywaniu służby patrolowej — stanowi „pełnienie obowiązków służbowych”. Znieważenie w tych warunkach posterunkowego policji państwowej stanowi przestępstwo z art. 132 kk., niezależnie od tego, czy działanie posterunkowego było legalne z uwagi na brak podstaw lub potrzeby do legitymowania. (12. VII. 1935 r. R. 135/35).

Art. 143. Złożenie przez żołnierza na posterunku żandarmerji fałszywego zameldowania, że przełożony znieważał go czynnie i słownie, a więc oskarżenie przełożonego o czyny karane w drodze sądowej (art. 76 i 78 kkw.), stanowi przestępstwo z art. 143 kk., a nie z art. 54 kkw., ponieważ w myśl komentarzy do kk. władzą powołaną do ścigania w myśl kk. są nie tylko sądy i prokuratury, lecz także i policja, której w warunkach wojskowych odpowiada żandarmerja. (22. X. 1935 r. R. 215/35).

Art. 154, 93. Zdanie „niech żyje komunizm, precz z Piłsudskim” jest hasłem używanym przez polską partję komunistyczną, którą ma

na celu obalenie w Polsce ustroju państwowego w drodze rewolucji (przemocy). Szerzenie tego hasła wśród wojska jest niewątpliwie agitacją zbrodniczą, zmierzającą do obalenia w drodze rewolucji istniejącego ustroju państwowego. Przytem obojętne jest, czy poglądy sprawcy stanowią wyraz jego osobistego przekonania, albowiem ustawa przewiduje karę nie za myśl i nie za przekonanie, lecz za czyn przestępny, zrealizowany w zbrodniczej agitacji. (18. VII. 1935 r. R. 232/35).

Art. 187, 264. 1. Możliwość stosowania dodatkowej kary na czci przy występku z art. 264 kk. nie odbiera występki z art. 187 k. k. charakteru przestępstwa, zagrożonego karą surowszą. Przepis art. 264 kk. zawiera łagodniejsze sankcje karne od przepisu art. 187 kk. z uwagi na możliwość nadzwyczajnego złagodzenia kary w wypadkach mniejszej wagi (§ 2 art. 264 kk.), którego to złagodzenia niedopuszcza w takich wypadkach art. 187 kk. (18. X. 1935 r. R. 150/35).

2. Podrobienie dokumentów w celu użycia stanowi samodzielne przestępstwo z art. 187 kk. niezależnie od tego co zapomocą fałszywego dokumentu sprawca chciał osiągnąć czy też osiągnął. W wypadku użycia przez sprawcę podrobionych dokumentów w celu popełnienia oszustwa, sąd musi wymierzyć mu osobne kary za każde z tych przestępstw, a w konsekwencji wymierzyć karę łączną w myśl art. 31 kk. (9. XI. 1935 r. R. 275/35).

Art. 203. Okoliczność, że spełnienie przestępstwa miało na celu zaspokojenie popędu płciowego nie jest bezwzględną podstawą do przyjęcia, iż sprawca działał z niskich pobudek. W wypadku nawet gdy poczytalność oskarżonego nie została uznana za zmniejszoną, lecz stwierdzono, że był on osobnikiem mniej odpornym, sąd może przyjąć, że zarzuconego mu przestępstwa z art. 203 kk. sprawca dopuścił się głównie z pobudek, wynikających z jego stanu chorobowego a nie z jakiegoś specjalnego nastawienia przestępnego, że zatem pobudki czynu były chorobliwe a nie niskie. (20. IX. 1935 r. R. 249/35).

Art. 256. Dla istoty występku z art. 256 § 1 kk. potrzebne jest, by obraza słowna była uczyniona przez użycie względem obrażonego wyrażen bezwzględnie obraźliwych, lub tylko warunkowo obraźliwych. W tym drugim wypadku obowiązkiem oskarżyciela prywatnego jest udowodnić, że wyrażeniem tem uczuł się dotkniętym i podać dlaczego uważa, że w tem wyrażeniu mieściły się znamiona obrazy. (4. IV. 1936 r. R. 125/36).

Art. 257. Dając stosunkowo wysoką ogólną sankcję kradzieży, kodeks karny liczy się jednocześnie z faktem, że w niektórych wy-

padkach sankcja ta może być zbyt wysoka. Wypadki te kodeks kar-ny nazywa wypadkami mniejszej wagi, nie dając bliższego ich okre-ślenia. Za wypadki mniejszej wagi należy uważać przede wszystkim spełnienie kradzieży przedmiotu małej wartości, gdy krzywda po-szkodowanego jest stosunkowo nieznaczna, albo też spełnienie kra-dzieży w takich warunkach, które wyraźnie wskazują na to, że sprawca nie jest niebezpieczny dla społeczeństwa w takim stopniu, żeby stosować doń karę więzienia, której najniższy okres wynosi 6 miesięcy. (7. IX. 1935 r. R. 151/35).

Art. 262. Twierdzenie, że każde świadome przywłaszczenie po-wierzonego mienia jest przestępstwem z chęci zysku, nie znajduje oparcia w treści art. 262 § 2 kk. wedle którego istotę stanu faktycz-nego tego przestępstwa wypełnia fakt bezprawnego przywłaszczenia sobie z wolą i wiedzą powierzonego mienia, niezależnie od istnie-nia materialnej pobudki działania dla zysku lub innej korzyści. (10. X. 1935 r. R. 100/35).

Art. 264. Znamion czynu przestępnego z art. 264 kk. nie moż-na rozpatrywać z punktu widzenia przepisów prawa cywilnego a w szczególności kodeksu zobowiązań. Kwestja czy osoba dająca sprawcy pieniądze może żądać ich zwrotu nie ma żadnego wpływu i znaczenia przy ustaleniu znamion czynu przestępnego. Konsek-wencją czynu przestępnego jest przede wszystkim odpowiedzial-ność sprawcy wedle zasad i przepisów prawa karnego niezależnie od tego czy sprawca ponosi jeszcze dalsze ujemne skutki swego czy-nu, wynikające z innych ustaw. Znamion przestępstwa z art. 264 kk. nie może uchylić fakt, iż sprawca wprowadza w błąd drugą osobę co do możliwości wykonania czynności prawem zakazanej. (9. IV. 1936 r. R. 60/36).

Art. 286. 1. Wydatkowanie pieniędzy przez żołnierza, wykonu-jącego zlecone mu czynności w zakresie zarządu wojska, nie mające uzasadnienia we właściwych rozkazach władz przełożonych, nie spo-woduje szkody dla Skarbu Państwa, jeśli wydatki te będą leżały w interesie Państwa; jeśli oskarżony ku temu zmierzał, to pomimo nawet powstania szkody — przestępstwo powyższe nie może być mu poczytane. (14. VI. 1935 r. R. 429/34).

2. Dla istoty przestępstwa z art. 286 § 1 kk. konieczne jest usta-lenie (po za stwierdzeniem przekroczenia władzy lub niedopełnienia obowiązku), że sprawca podmiotowo i przedmiotowo działał na szkodę interesu publicznego, lub prywatnego. (18. X. 1935 r. R. 150/35).

Mjr. K. S. Eugenjusz Bogdzewicz (Warszawa).

B. Inne sprawy sądowe

WSPÓLDZIAŁANIE ADMINISTRACJI SĄDOWEJ ZE SPOŁECZNOŚCIĄ SĄDOWNIKÓW

Pan Prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie Marjan Zbrowski wygłosił na Walnem Zgromadzeniu Członków Lwowskiego Oddziału Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów R. P. nadzwyczaj piękne przemówienie, w którym specjalny nacisk położył na aktualne obecnie zagadnienie stosunku administracji sądowej do sądownictwa, ujmując to jako konieczność współdziałania tych dwóch czynników. Bo bywa przecież, jak mówił, administracja sądowa różna, ale tylko ta może być żywą i właściwą, która jest oparta na współdziałaniu ze społecznością sądownictwa. Najważniejsze zadanie administracji sądowej to organizacja pracy, baczenie na należyty poziom orzecznictwa, gruntowanie i ochrona konstytucyjnie zagrożonej niezawisłości sędziowskiej, wpajanie w sadowników poczucia godności obywatelskiej i zawodowej, wychowanie młodzieży sądowniczej na przyszłych sędziów i prokuratorów. Orzecznictwo musi stać na wysokim poziomie, bo tam, gdzie się decyduje o honorze, zdolności, życiu czy mieniu obywatela nie może ten ostatni doznać zawodu, a przeciwnie mieć pełną ufność w sprawiedliwość tego wyroku. Sądownictwo jest jednym z najgłówniejszych słupów, na których opiera się gmach Rzeczypospolitej. Słabość tego słupa jest niechybną oznaką, że państwo znajduje się w śmiertelnym niebezpieczeństwie. Niezawisłość sędziowska jest kamieniem węgielnym wymiaru sprawiedliwości. Administracja sądowa winna chronić ten klejnot niezawisłości sędziowskiej, bo wpływy postronne mogą zaciemnić jego blask. Niezawisłość jest określeniem negatywnym, treść jej jest jednak pozytywna. Istotę i granicę jej stanowi: zgodność z ideą ustawy, z własnym zdecydowaniem i bezinteresownym przekonaniem sędziego o prawdzie, z istotą przysięgi sędziowskiej, na której czele stoi wierna służba Rzeczypospolitej. Najsubtelniejszym zadaniem administracji sądowej to wdrażanie sądownictwu właściwego pojęcia niezawisłości sędziowskiej i poczucia wyrabiania godności w sobie i przestrzegania tej godności w postępowaniu. Społeczność sadowników, zwłaszcza zorganizowana, stawia sobie również te same zadania, wielostronniej je nawet może realizować, niż administracja sądowa, z natury rzeczy działająca raczej w formie reakcji ustawowej przeciwko stwierdzonym uchyleniom. Współdziałanie więc tych dwóch czynników t. j. sądownictwa i administracji sądowej jest wręcz konieczne. Wreszcie p. prezes Zbrowski poświadczył specjalnie troską nacechowane słowa za-

gadnieniu wychowania młodzieży sędziowskiej. Obecny stan w Polsce pod tym względem jest wysoce zaniedbany. Aplikanci sądowi mimo nieraz dobrych kwalifikacyj nie są przygotowani do objęcia szczytnych, lecz tak trudnych i odpowiedzialnych obowiązków sędziego lub prokuratora. Rażącem jest brak ogólnego rozwinięcia prawniczego i uświadomienia państwowego. Przyczyną tego to z jednej strony brak planowości aplikacji, przeciążanie aplikantów nieraz protokołowaniem lub czynnościami kancelaryjnymi, z drugiej strony — to obojętne, formalne, niepedagogiczne traktowanie aplikantów przez sędziów, do których są przydzieleni. Do opinii kwalifikacyjnych nie można przywiązywać wagi, są one często wydawane pod kątem aby „nie szkodzić młodszemu koledze”. Co się jednak stanie z sądownictwem, gdy odejdą starzy i przejdzie ono w ręce nieprzygotowanych młodych. Istotne przygotowanie i wychowanie przyszłych sędziów leży w rękach sędziego i prokuratora i to jak zawodowe — tak i moralne, kulturalne i państwowe. Młodzież nie ufa starszemu pokoleniu, zawiodła się na niem. Przeżywa ona kryzys moralny. Trzeba jej pomóc, ale opanować ją moralnie będzie można tylko własnymi wartościami moralnymi. Przemówienie p. prezesa Zbrowskiego nacechowane powagą i rzetelną troską o sądownictwo polskie wywołało żywe zainteresowanie nie tylko w społeczności sędziów, ale znalazło nawet żywy oddźwięk w prasie codziennej.

R.